

GÖTEBORGS UNIVERSITET
LITTERATUR, IDÉHISTORIA OCH RELIGION

Påskfirandet i två lokala
kristna församlingar
Immauelskyrkan SMK, Stockholm
Ndjilikyrkan, CEC, Quartier 5 Kinshasa

Easter in two christian congregations

Immanuelchurch SMK Stockholm
Ndjili church, CEC quartier 5 Kinshasa
(frivilligt om abstract på engelska finns)

Robert Lindqvist

Termin: 2011 vt
Kurs: RKT 235, Teologi, examensarbete
Nivå: Magister
Handledare: Bo Claesson

Abstract

Lindqvist R, 2011 Easter in two Christian congregations Immanuelskyrkan SMK, Stockholm Ndjilikyrkan, CEC, quartier 5 Kinshasa, Institutionen för religionsvetenskap, Göteborgs universitet, Magisteruppsats 15 pp, Göteborg. Swedish text

The main aim of my research essay is to examine two congregations, one in Sweden and one in Democratic Republic of Congo, how theology and the life in the church shape the cultural context. The analysis uses semi-structured interviews of two pastors responsible for organizing the Easter celebration in their churches. The interviews serve the purpose to reveal how they apply theology in their context, how they interpret the Easter celebration liturgically in relation to the early church and how they perceive the cultural development in the congregations Easter celebration 2010-11. To give complementary insights to the interviews I use computer-aided interviews with members of the congregations. The methodological approach is based on a study of contextual theological theories, Easter traditions in the early church, Easter theologies and then applying these theories in the interviews. The analysis shows that the Immanuel church uses the anthropological model but they also apply the synthetic model in their church life. The Ndjili Church refuses to recognize any model but regard the praxis model as the most important. Both churches relate to the early church Easter celebration in different ways. The Immanuel church has introduced baptism confirmation in the Easter day service. The Ndjili Church starts the Easter celebration on Palm Sunday with the use of palm branches. They also follow a theme of Easter for each weekday throughout the Easter week, though this practise has declined 2010-11. Both churches follow the early church by celebrating the Eucharist Easter Thursday and Easter day. The Immanuel church has a strong music life with a music school and professional musicians. The church organizes services in three languages, Swedish, Korean and English that gives a clear multicultural dimension to the life of the congregation. There is in the Immanuel church an openness to incorporate an intellectual reflection over the urban life situation in Stockholm by means of inviting leading commentators from the social and cultural life in Sweden. The Ndjili Church in Kinshasa has a dominating youth culture which influences church life towards more French, new music trends etc. The women play a vital role in shaping and upholding Easter traditions. The Ndjili Church reflects two different liturgical cultures. One time structured French service and one traditional form of service in African languages with spontaneity.

Keyword: contextual theology, contextual model, early church, Easter celebration, cultural transformation, Easter theology, social change,

Robert Lindqvist, Department of religious studies, Göteborg University

Innehåll

Inledning.....	5
Syfte 5	
Frågeställningar	5
Metod och källmaterial.....	5
Metodologiska utgångspunkter.....	5
Teori för den empiriska undersökningen.....	6
Den empiriska undersökningen	6
Avgränsningar.....	7
Uppsatsens disposition.....	7
Kvalitativa forskningsintervjuer.....	7
Urval.....	8
Intervjufrågor och genomförande av intervjuerna	8
Relevanta teorier	9
Kontextuell teologisk teori	9
Kulturell förändring.....	14
Påskteologi- påsk firandet i forn kyrkan	15
Gudstjänst och kyrkoliv	15
Hans Urs Balthazar Påskens mysterium.....	15
Raniero Cantalamessa <i>Påskens mysterium</i>	16
Den empiriska undersökningen.....	16
Teori för forskningsintervju	16
Praktiskt genomförande av forskningsintervjuer	17
Metodik för Forskningsintervjuerna.....	18
Intervju 1 Immanuelskyrkan Stockholm Pastor Jenny Dobers	18
Intervju 2 Damkullevägen 37 i Brämhult Borås kommun Pastor Josef Nsumbu.....	19
Intervju 3 Immanuelskyrkan Borås, Pastor Josef Nsumbu.....	19
Påskfirande i de två församlingarna.....	20

Påskgudstjänsternas liturgi i Immanuelskyrkan Stockholm	20
Förberedelse	20
Påskgudstjänster 2010 Se bilaga 8	20
Påskgudstjänsternas liturgi i Ndjili quartier 5 CEC Kinshasa KONGO Se bilaga 9.....	20
Forskningsintervjuer.....	20
Intervju med Pastor Jenny Dobers Immanuelskyrkan Stockholm	20
Reflexioner om påskfirandet i Immanuelskyrkan från lekmän	23
Intervjuer 1 med Pastor Josef Nsumbu	26
Intervju 2 med Pastor Josef Nsumbu, Ndjili församlingen Kinshasa Kongo	27
Reflexioner från lekmän i Ndjili, Quartier 5, CEC församlingen Kinshasa Kongo.....	29
Sammanfattning och kommentarer av intervjuerna.....	30
Intervjuer med Immanuelskyrkans medlemmar.....	30
Intervjuer med Ndjilikyrkans medlemmar	31
Slutsatser och slutdiskussioner	32
Slutdiskussion	32
Immanuelskyrkan-Stockholm	33
Påskkultur i Immanuelskyrkan- PÅSKLILJAN.....	34
Ndjili församlingen-Kinshasa Kongo	35
Påskkultur i Ndjili, Kinshasa, KONGO-Palmen	36
Sammanfattande slutsatser	38
Sammanfattning.....	39
Referenser.....	40
Intervjuer.....	40
Litteratur.....	41
Tidningar & Tidskrifter.....	41
Internetkällor	41
BILAGA 2.....	43
BILAGA 8.....	56

Inledning

I min uppsats har jag valt att studera påskfirandet i två kyrkor. Immanuelskyrkans församling av Svenska Missionskyrkan S.M. K i Stockholm dels Ndjili församlingen, quartier 5 i Kinshasa, Communauté Evangélique du Congo (C.E.C) Demokratiska republiken Kongo. De båda församlingarna har ett vänförsamlingsavtal som går tillbaka till 1995¹. De båda församlingarna har några likheter. De är den största församlingen i sitt samfund och båda har sin verksamhet mitt i en folkrik huvudstad. Det finns också stora skillnader i olika kultur, skilda ekonomiska och politiska förhållanden.

För att kunna genomföra en kontextuell studie har jag begränsat mig till påskfirandet 2010-2011. Studien är begränsad till påskens förkunnelse, gudstjänsttraditioner och några kulturella drag i församlingarna. Jag har valt påskfirandet därför att det är den viktigaste årligen återkommande högtiden under kyrkoåret då det firas till minnet av Jesus från Nasarets död och uppståndelse. Detta firande utsträcks till en hel vecka med inledning på Palmsöndagen och avslutning med Annandag påsk. Gudstjänsterna under påskan innehåller det liturgiska firandet av den kristna övertygelsen att den historiska gestalten Jesus från Nasaret är identisk med Jesus Kristus, mänsklighetens frälsare som efter döden på korset uppstått från de döda. Denna övertygelse är en gemensam och grundläggande bas i trossystemet för de rörelser som bekänner sig till Kristus och till kristendomen.

Syfte

Syftet är att undersöka hur teologi och gudstjänst samverkar med den kulturella miljön. För att uppnå detta syfte jämför jag hur två kyrkor i helt skilda miljöer firar påsk.

Jag har valt detta syfte för att kunna pröva den kontextuella teorin. Studieobjekten de två kyrkornas påskfirande har jag valt för att de lever i två helt skilda kulturtraditioner som skapar starka kontraster. Jag gör också en återkoppling till fornkyrkans påskfirande för att pröva vad som är universella drag av påskfirande och vad som styrs av kulturella förhållanden.

Frågeställningar

Jag har formulerat tre frågeställningar för att sedan pröva dessa med de två intervjupersonerna.

1. Hur tillämpar de två intervjupersonerna sin teologi kontextuellt i sin församling?
2. Hur tolkar de påskfirandet liturgiskt utifrån fornkyrkans påskfirande?
3. Hur uppfattar de den kulturella utvecklingen i församlingens påskfirande?

Metod och källmaterial

Metodologiska utgångspunkter

Undersökningen och uppsatsen baserar sig huvudsakligen på beskrivande litteraturstudier,

¹ <http://svenska.immanuel.se/om-oss/internationellt-arbete/ndjili>

kvalitativ empirisk undersökning och intervjuer med aktörer i de två församlingarna. Det finns två huvudaktörer pastor Jenny Dobers och pastor Josef Nsumbu vilka båda är huvudansvariga för påskfirandet i respektive församling. Kompletterande aktörer är två församlingsmedlemmar i Immanuelskyrkan Stockholm och en diakon vid namn Deschartes Ngwala Bakeba i Ndjili quartier 5 Kinshasa Kongo.

Tillvägagångssättet i min metod är att först studera de relevanta teorierna i nutida kontextuell teologi. Därefter har jag valt en ämnesavgränsning till påskfirandet och dess teologi.

Den rumsliga avgränsningen är två lokala församlingar i två helt skilda kulturmiljöer en i Stockholm och en i Kinshasa Kongo. En orsak att jag valt dessa två församlingar är att de har ett samarbetsavtal sedan 1996. En viktig förutsättning för att använda denna metod är också att de två intervjupersonerna ställt upp för de kvalitativa forskningsintervjuerna.

En kvalitativa empirisk undersökning i form av intervjuer lägger fokus på kulturella, vardagliga och situerade aspekterna av människors livsförhållanden i kontrast till mer kvantitativa och teknikorienterade sätt att studera människolivet. Jag har valt att förlägga intervjusituationerna med huvudpersonerna i deras arbetsmiljö d.v.s. i den kyrkliga miljön för att ytterligare förstärka den situerade aspekten². Detta är mina motiv att jag inte använt mig av andra alternativa forskningsmetoder t.ex. enkätundersökningar.

Centralt för studien är hur de två intervjupersonerna tillämpar sin teologi kontextuellt i sin församling samt hur de tolkar påskfirandet liturgiskt utifrån fornkyrkans påskfirande och teorier om kulturförändring i församlingarnas liv. Sedan följer en analys och kartläggning av hur de lokala församlingsrepresentanterna uppfattar påskfirandet och den kulturella utvecklingen i församlingens påskfirande. Till sist följer en slutdiskussion där jag försöker ge svar på de tre frågeställningarna och samtidigt lyfts då ett jämförande perspektiv fram som förhoppningsvis kan vara befruktande för de båda församlingarna framtida samarbete.

Teori för den empiriska undersökningen

Den empiriska undersökningen

Intervjuernas syfte är att kartlägga och beskriva olika bilder av det lokala påskfirandet i varje församling. Först den teologiska förkunnelsen sedan utformandet av påsktraditioner och urskiljande av vissa mönster i den sociala förändringsprocessen i församlingarna. När det gäller den kulturella förändringsprocessen söker jag tillämpa Graham Wards teorier.³

Vid intervjutillfällena ställdes också frågor som anknöt till fornkyrkans påsktraditioner. Påskgudstjänsternas liturgiska utformning fick jag ta del av⁴ och då kunde observationer göras om anknytningspunkter med fornkyrkans påskfirande. Även i frågemallen som skickades ut till lekmännen⁵ kunde i svaren återkopplingar göras med fornkyrkan.

För att kunna genomföra de kvalitativa forskningsintervjuerna har jag valt ut två huvudpersoner ansvariga för respektive församlings påskfirande

För Ndjilikyrkan Pastor Josef Nsumbu, tidigare pastor i Ndjili, quartier 5 Kinshasa, Kongo numera pastor och församlingsföreståndare för Immanuelskyrkans församling Borås S.M. K samt Pastor Jenny Dobers pastor i Immanuelskyrkans församling Stockholm S.M.K. För kompletterande intervjuer har jag valt datorstödda intervjuer⁶ med en kvinna och en man i Immanuelskyrkan Stockholm och en diakon vid namn Deschartes Ngwala Bakeba i Ndjilikyrkan i Kongo.

² www.antrop.se/nyhetsbrev_mars.aspx

³ Ward *Cultural transformation and religious practice*, Cambridge University Press 2005

⁴ Bilaga 6 Påskgudstjänster

⁵ Bilaga 4 Datorstödda intervjuer

⁶ Couper.M: P & Hansen. SE (2002) *Computer-assisted interviewing*

Avgränsningar

Påskfirandet 2010 planeringen för påskfirande 2011

Uppsatsens disposition

Går det att klarlägga hur teologi och gudstjänst samverkar med den kulturella miljön?

Jag tar min utgångspunkt i några grundläggande teorier om kontextuell teologi och kulturell förändring i religionsutövande. Eftersom studien gäller påskfirandet har jag använt mig av kyrkohistoriskt litteratur som beskriver fornkyrkans påsktraditioner.

För att uppnå syftet har jag valt ut två kyrkor i två helt skilda miljöer Stockholm, Sverige och Kinshasa, Kongo som studieobjekt. Jag har avgränsat min studie till påskfirandet 2010 och planering för 2011. Jag har undersökt verksamheten i kyrkorna under påskveckan. Vad som predikas samt hur gudstjänsterna är utformade och vilka traditioner och kultur som uppträder under påskveckan. När det gäller inhämtande av källmaterial från de båda kyrkorna har jag lätt kunnat få kassetband av påskgudstjänster, gudstjänstprogram m.m. från Immanuelskyrkan i Stockholm för att de har en utvecklad service för detta. Vad gäller Ndjilikyrkan Kinshasa som befinner sig i en krigsdrabbat och fattigt land har jag fått förlita mig på källmaterial genom datorstödda intervjuer.⁷

Den empiriska undersökningen har bestått i att göra kvalitativa forskningsintervjuer med de två huvudansvariga pastorerna i de båda församlingarna. Kompletterande intervjuer har därefter gjorts med datorstödda intervjuer av utvalda församlingsmedlemmar och en diakon. Jag har sedan gjort en analys av intervjuerna och jämfört med de grundläggande teorierna om kontextuell teologi samt kopplingar till fornkyrkans påskfirande och kulturella förändringsprocesser. Avslutningsvis har jag fört en slutdiskussion kring tre frågeställningar. 1) Hur tillämpas de kontextuella modellerna i församlingarna? 2) Vilken återkoppling till fornkyrkan finns i församlingarna? 3) Vilken kultur uppträder i församlingarna under påsken? Slutligen har jag dragit några jämförande slutsatser mellan de två församlingarna och även gett några kommentarer som kan vara utvecklande för båda församlingarnas framtida påskfirande och samarbete.

Kvalitativa forskningsintervjuer

Det finns naturligtvis både för och nackdelar med kvalitativa intervjuer som vetenskaplig metod. I min studie har jag använt de metoder att genomföra kvalitativa forskningsintervjuer som Kvale&Brinkman beskriver i sin bok.⁸

Jag har använt mig av en kontextuell semistrukturerad intervjuteknik i sju steg. 1. Tematisering av projektet i fem grundläggande frågeställningar 2. Planering överskickade av de fem frågeställningarna minst en vecka innan intervjun 3. Själva intervjutillfället ca 2 timmar 4. Utskrift av intervjun 5. Analys 6. Verifiering av e-post för att få intervjun godkänd.

7) Rapportering insättande av intervjun i sitt sammanhang.

En betydande svårighet i en kvalitativ intervjustudie är att dels nå vetenskapligt krav på generaliserbarhet dels i att göra ett representativt urval. Dock kan den kvalitativa intervjun vara mer betydelsefull avseende möjligheten till interaktivitet i intervjusituationen än enkätundersökning. Med en frågemall som utgångspunkt i den strukturerade intervjun försöker jag som forskare ringa in underliggande teman och mönster. Här kan uppstå en risk att intervjurens resultat inte alltid blir jämförbara eftersom de kan ha utvecklats olika beroende på intervju person och den situation som intervjun genomförs. Svaren blir vägledande för följdfrågor och djupet i intervjun får inte styras i alltför hög grad av frågemallen utan intervjun får betecknas som kontextuellt semistrukturerad till sin modell.⁹

⁷ Kvale.S,Brinkmann.S *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Studentlitteratur AB Lund 2009 s.165

⁸ Ibid.

⁹ Kvale.S,Brinkmann.S *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Studentlitteratur AB Lund 2009 s 98

Det finns också en viss risk att intervjupersonerna förser på ett omedvetet sätt forskaren med felaktiga uppgifter. Mitt noggranna urval av de två huvudpersonerna med relevant och stor erfarenhet av påskfirandet i kyrkorna ökar möjligheten att de ger yttringar för en relevant kollektiv nivå och minskar risken för att de enbart håller sig till en individuell nivå. Ett annat problem är kravet på att den kulturella scenen bör vara okänd för intervjuaren. Jag har besökt båda församlingarna vid ett flertal tillfällen i flera olika egenskaper som gudstjänstbesökare, konferenser m.m. Detta kan medverka till en viss internalisering och förförståelse för de antagande och verklighetsuppfattningar jag vill kartlägga. Samtidigt kan min förförståelse för församlingarnas liv utgöra en fördel.

Jag har även genomfört datorstödda intervjuer¹⁰ med församlingsmedlemmar i de båda kyrkorna.

Dessa intervjuer genomfördes med e-post, en form av asynkron interaktion i tiden där intervjuaren skriver frågor och sedan får svar. Det finns både för och nackdelar med denna metod. Fördelen är att intervjuerna är självutskrivande på så sätt att e-post texten är i sig det medium genom vilket forskaren och intervjupersonerna uttrycker sig. Så fort svaren kommer kan man analysera svaren.

En nackdel med denna form av intervju är att det ställer höga krav på skrivskicklighet och att den medierande interaktionen kan skapa en onödig distans som utesluter den vägledning man kan få i en verklig intervjusituation där både kroppsspråk och talspråk kommer till sin fulla rätt.

Urval

Intervjuerna har gjorts med huvudansvariga pastorer för de båda församlingarnas påskfirande. Urvalet av de kompletterande frågorna till församlingsmedlemmarna styrdes av pastorernas referenter. I Immanuelskyrkan valdes två deltagare i pastorns gudstjänstgrupp som planerar bl.a påskfirandet. I Ndiljikirkan valdes en diakon som sedan organiserade en referensgrupp för att representera församlingen. Han samlades in och sammanställde svaren.

Valet av intervjupersonerna är styrt av vilka som är ansvariga vad gäller planering och genomförande av församlingarnas påskfirande. De två pastorererna är huvudansvariga och jag har därefter genom datorstödd intervju valt ut de som pastorererna refererat till som nyckelpersoner bland församlingsmedlemmarna. I Ndiljikirkan begränsades datorstödda intervjuer till en nyckelperson som i sin tur fick p.g.a. rådande livssituationen genomföra intervjuer med ett urval av församlingsmedlemmar på plats i Kinshasa.

Intervjufrågor och genomförande av intervjuerna

Frågemallen utarbetades i enlighet med de tre frågeställningarna och skickades över i god tid innan intervjutillfället¹¹. När jag formulerade frågorna till frågemallen var jag noga med att de ställdes med utgångspunkt av de relevanta teorierna. Första och andra frågan om hur de predikar och vad de har för homiletisk inspiration knyts till vilken kontextuell modell de använder. Tredje frågan kopplas till hur de firar påsk i jämförelse med fornkyrkans traditioner. Fråga fyra och fem knyter an till Wards teorier om kulturella förändringsprocesser som uppträder i alla församlingar. På liknande sätt var de grundläggande teorierna utgångspunkten när jag formulerade frågorna i de datorstödda kompletterande intervjuerna¹². Intervjuerna har spelats in och därefter skrivits ut. Sedan har de lästs igenom av intervjupersonerna som har lämnat kompletterade kommentarer. De datorstödda intervjuerna har skett genom e-post.

¹⁰ Ibid. s 165

¹¹ Bilaga 1

¹² Bilaga 4 och 5

Relevanta teorier

Vad gör en teologi kontextuell?

Kristen tro har alltid samspelat och formats av sitt sammanhang t.ex. Jesu liknelser, Pauli grekiskt präglade värld, Luthers germanska värld. I vår moderna värld där vår kulturella och historiska sammanhang spelar en stor roll i skapandet av den verklighet som är vår spelar kontextuella faktorer en stor roll i vår förståelse av Gud och hur vår teologi framställs. Jag ska därför endast tala om en teologi som blir begriplig på en specifik plats och under en specifik tid. Kontextuell teologi är alltså teologi som är medveten om sin bundenhet till ett visst sammanhang och sina kontextuella begränsningar.

I introduktionen till den kontextuella teologin använde jag mig av Stephen Bevans och Robert Schreiters teoribildning om modeller i kontextuell teologi. Därefter studerade jag Jon Sobrinos bok *Christology at Crossroads*¹³ som en god illustration på en relevant kontextuell teologi idag. Eftersom jag i min frågeställning också intresserar mej för påskfirandes kultur och sociala förändring valde jag Graham Wards bok *Cultural Transformation and Religious practise*¹⁴ där Ward tar upp tre relevanta frågor hur teologin påverkar det kulturella sammanhanget. 1) Varifrån talar teologin? 2) Hur förändras kulturen? 3) Vad gör tron möjlig för en särskild tidsanda?

Kontextuell teologisk teori

Min utgångspunkt i forskningsprocessen har varit de teorier om behovet att utveckla kontextuell teologier som Professor Robert Schreiter, Catholic Theological Union i Chicago USA presenterade i slutet av 1970-talet. En annan professor vid samma lärosäte i Chicago Stephen Bevans utvecklar sex modeller för att kartlägga nutida kontextuella teologier. Varje modell Bevans beskriver hjälper till att klarlägga den inre strukturen av en teologi och att relatera modellerna till varandra. Genom att visa hur dessa modeller fungerar i verkligheten bland män och kvinnor som kommer från skilda bakgrunder och kulturer och hur de reagerar på olika utmaningar. De utgör ett hjälpverktyg för att få oss att reflektera över kyrklig kontext.

Den ger också en möjlighet att återskapa en allmän grund för alla teologier att stå på.

Vad är en modell? Bevans menar att det är ett konstgjort och konstruerat fall i vilket det finns en användbar upplysning för att behandla verkligheten som är sammansatt och olikartad.¹⁵

Modellerna är konstruktioner inte speglar av verkligheten. De kan vara både uteslutande, kompletterande och inkluderande. Varje modell presenterar ett sätt att teologisera ett enskilt sammanhang på ett djupgående sätt. Jag ska nu presentera ett antal av de modeller i kontextuell teologi som jag använt mig av.

Översättningsmodellen

I denna modell sker en adaptation av budskapet i en given kultur. Ett exempel är Paulus predikan i Apg. 17:22-31 på areopagen i Aten. Här sker en översättning inte av ord men meningen i budskapet. Troslärornas mening blir översatta i ett helt annat kulturellt sammanhang. Modellen har övertygelsen att evangeliet är suprakulturellt och utgör kärnan medan kulturen är skalet. Det bygger på en förståelse av det kristna budskapet och en stark kontakt med den kultur vari budskapet ska förmedlas. Kulturen är viktig men aldrig så viktig att den kan förändra originalet d.v.s. evangeliet. Alla kulturer har en gemensam struktur annars blir inte översättning möjlig.

Hortonomisk analogi: Fröet kan komma från en annan miljö men när det planteras kan det

¹³ Sobrino Jon *Christology at crossroads* Wipf and Stock Publisher, Eugene Oregon USA

¹⁴ Ward.Graham,*Cultural transformation and religious practise* Cambridge University Press 2005

¹⁵ Bevans.S *Models of contextual theology* Orbis books Maryknoll NY USA s.29

växa även i en främmande jord. Den kritik mot översättningsmodellen som framförts är att den förutsätter att alla kulturer till en viss grad liknar varandra. Är den nakna kärnan i evangeliet åtkomlig? Är inte allt kristet budskap infärgad kultur? Blir det för mycket fokus på kristen identitet? Förre påven Johannes Paulus II kan vara ett gott exempel på denna modell. Han demonstrerade ett verkligt och uthålligt intresse i varje kultur han besökte utan att tappa renhet och integritet i evangeliets budskap. Han visade stort intresse för inkulturation men samtidigt en stark trohet till den universella kyrkans enhet. Han visade på en öppenhet men var också en vakthund över den universella traditionen och renlärligheten i kyrkan.¹⁶

Antropologiska modellen

Denna modell vill etablera en kulturell identitet hos en kristen. Här ses värdet och godheten i människan. Viktigt att ta vara på insikter som antropologin visar. Det är i den mänskliga kulturen som vi finner Guds uppenbarelse. Missionärens roll blir mer skatt sökare än en pärlhandlare.

Man menar att evangeliet kan utmana men inte radikalt förändra kulturen. Detta är en skapelsecentrerad teologi där man börjar i kulturen för att hamna i skriften

Kritiken mot den antropologiska modellen är att den kan riskera bli kulturromantisk. Kultur förändras ständigt. Globaliseringen kan inte isoleras och som kultur kan man inte isoleras från västerländsk social vetenskap. Modellen tar dock människans verklighet på största allvar.

Hortonomisk analogi; Fröet finns redan i marken behöver bara vattnas för att gro Robert Hood var en afroamerikansk teolog som menade att teologi alltid måste kopplas till rättvisa och befrielse¹⁷. Kyrkan har framhållit överlägsenheten av västerländsk kultur och underlägsenheten av den afrikanska och den asiatiska rasen. Guds Ande– Afrikansk syn på Ande. I afrikansk religion står Gud över alla andar men relaterar till människor genom andar. Läran om den helige Ande som Guds tjänande ande. Hood insisterar på en radikal revision av traditionell kristen troslära och teologiskt uttryckssätt. Ett annat exempel på en teolog som tillämpade den antropologiska modellen är missionären Vincent Donovan som drar en skillnad i evangelisation och folkets gensvar till evangelisation. Den som evangeliserar närmar sig en främmande kultur i vetskapen att Gud redan är närvarande i den. Han framhåller en dialog där folkets respons till evangeliet är viktigast. Donovan menar att Gud verkar i och genom vardagligt liv.¹⁸

Kritik mot den antropologiska modellen är att den riskerar bli kultur romantisk och att inte ta hänsyn till att kulturen ständigt förändras. Kulturen kan inte heller isoleras från västerländsk social vetenskap.

Praktiska modellen

Den praktiska modellen omfattas av det som kallas befrielse-teologi t.ex. i Latinamerika där kristen identitet i ett sammanhang måste förstås utifrån social förändring i samhället.

Praktisk modell tar fasta på hur evangeliet tar sig uttryck i handling och urskiljandet av hur social förändring påverkar processen. Jon Sobrino är en salvadoransk befrielse-teolog som gör en skillnad mellan västerländsk och Latinamerikansk teologi i synen på modernitet¹⁹. Han gör en återkoppling till Marxs betoning av utövandet inte bara tänkandet. Ortopraktiken alltså rätt handlande är viktigare i Latinamerika är bara den ortodoxa rätta läran.

¹⁶ Bevens: *S Models of Contextual theology* Orbis books New York 2009 s.37-53

¹⁷ Hood: *R contemporary political orders and Christ: Karl Barth's Christology and political praxis* Allison Park P.A Pickwick Publication 1985

¹⁸ Bevens: *S Models of Contextual theology* Orbis books New York 2009 s 54-69

¹⁹ Sobrino: *J Christology at crossroads* Wipf & Stock Publisher, Eugene USA 2002 s.9

Nyckelkomponenten i teologin blir handling. Beslutsamhet att socialt förändra verkligheten genom kristna principer gav inte enbart positiv förändring, en djupare kunskap om Gud själv.²⁰

Befrielsesteologins revolutionära intryck kommer från sin metod att kritiskt granska sitt praktiska handlande. Teologin skapas genom en aktivitet en process en livsstil. Praktik teologer är känsliga för kulturförståelse och sociala konflikter. Guds närvaro uppenbaras i historien och i vardagslivet. Hortologisk analogi: Teologin blir frukten av en kritisk reflektion på socialt omvandlande handlingar. Konstant ogrärensande övning ger bättre trädgårdsmästare

Kritik som riktas mot den praktiska modellen är en allt för stark koncentration på de negativa sidor av samhället. Den riskeras att sammankopplas med marxism. Exempel på praktiska modellanhängare är Leonardo Boff en befrielsesteolog i Latinamerika. En kanadensisk teolog Douglas John Hall som menade att Nordamerika har tjänat som den åldrande förvaltaren att kritiskt reflektera över utövandet av tron historiskt sett. Men i vår tid har förvaltarskapet fått en ny dimension i dagens klimat- och ekologikris. Detta fram manar en ny förvaltarskapsdimension. Hall anser att kyrkan måste ta allvarligt på offren av den överflöds konsumismiska nordamerikanska livsstilen. Ett tredje exempel är de asiatiska feminist teologerna som solidariserat sig med de fattiga kvinnor som lever under ständigt förtyck av ett paternalistiskt samhälle. De vill utveckla en kristologi som utvecklas i det praktiska utlevandet i hur Jesus bemötte kvinnor, fattiga och utslagna.²¹

Syntetiska modellen

Den syntetiska modellen är den gyllene medelvägen mellan de tre tidigare modellerna. Den går bortom översättningsmodellen genom att den tar mer allvarligt på kulturmedvetenheten. Den bär drag av dialektisk konstant dialog mellan budskap och miljö. Modellen menar att mänskligt sammanhang är mycket komplext. Man måste betona det unika och komplementära.

Hortologisk analogi: Korsbefruktning för att plantorna ska utvecklas. Ett bra exempel är Robert Schreiters semiotiska modell där han tar hänsyn till tidigare lokala teologier, grundläggande system av symboler, de teman som kommer ut från detta ska harmoniseras med i dialog med de teman som finns i evangeliet och traditionen. Han förespråkar en konstant dialog mellan kulturen och traditionen. Kritiken mot den syntetiska modellen är att en dominerande kultur kan bli manipulativ och försåtlig. Risker är att det blir en urvattnad och svag syntes. Exempel på syntetisk modell är den japanske s.k. vattenbuffelteologen Kosuke Koyama som pekade på

En teologi underifrån. Utgångspunkten är det mänskliga vardagslivet som sedan Gud dras in i .

Hortologisk analogi; Budskapet måste ständigt omplanteras i en ny jord
Han menar att Gud predikad i Asien måste vara en Gud som är engagerad i mänsklig frälsning. Gud står över alla kretslopp i naturen. Gud kommer nära och finns även i den mänskliga periferin i de utslagna.

José M de Mesa en fillipinsk teolog är ett annat exempel. Han använder fillipinsk mentalitet-psykologi för att tala om Jesu uppståndelse som upprättelse från död till liv. Han utgår ifrån tre hermeneutiska principer. 1. Uppenbarelse sker i och genom mänsklig erfarenhet 2. Erfarenhet är alltid tolkad erfarenhet 3. Erfarenhet och tolkning i historien måste kritiskt kopplas med nutida erfarenheter i en enskild lokal kultur. De Mesa vill använda ett konstant lyssnande på en kultur i Filippinerna för att sedan hitta ledtrådar i den kristologiska erfarenheten.²²

²⁰ Ibid. s.33

²¹ Ibid s 70-87

²² Ibid s.88-102

Transcendent modell

I den här modellen den transcendenten sker en växling från att leta efter objekt att undersöka i världen till att istället söka i det mänskliga sinnet. Förståelse av objektet kommer från subjektet. Antagandet i den transcendenten modellens utgångspunkt är ens egna religiösa erfarenhet och självuppfattning. Gemensam erfarenhet från sin bakgrund. Att förstå sig själv gör att jag bättre kan förstå andra. Guds uppenbarelse sker i och genom mänsklig personlig erfarenhet. Uppenbarelse är en händelse. Det mänskliga medvetandet är det samma oberoende av tid eller kultur. Den vanlige kristne är teologen när man försöker tillämpa sin tro i vardagen. Hortonomisk analogi: Om jag älskar att odla i min trädgård kommer andra att inspireras att odla sina trädgårdar. Den transcendenten teologen försöker skapa begrepp för att tala om sin egen erfarenhet av Gud. Exempel på transcendent teolog är amerikanskan Sallie MacFague. Hon vill tillbaka till Jesus metod att predika genom liknelser och på så sätt låta dessa liknelser skapa ett utvidgande av metaforerna för vår tid. Hon talar om en metaforisk teologi. Ett annat exempel är den kubanske teologen Justo L Gonzalez²³. Han utgår från sig själv som Hispanic person som försöker se relevansen i traditionella tros läror i den Latinamerikanska befolkningen. Han drar paralleller med ortodox kristologi där samma betoning kvarstår att människor blir fyllda av kraft att bli ansvariga för sig själva och sin situation. Han visar hur man kan vara trogen sin Latinamerikanska historia men också visa trohet mot kyrkans historia.²⁴ En allvarlig motsägelse i modellen är att själva den universalitet som är modellens styrka inte i själva verket alls är universell men är en produkt av västerländskt manligt dominerad kultur tänkande.

Motkulturmodell

I denna modell menar man att evangeliet dömer och ifrågasätter mänsklig kultur. Evangeliet om det i sanning kommuniceras tvingar fram en sann omvändelse. Det blir en u-sväng i hjärnan. Lesley Newbiggin i England framhåller denna modell mot bakgrund av den ateistiska erfarenheten i västerlandet. Hortologisk analogi: Ogräsbekämpning och gödsel måste till för att kyrkans utsäde skall gro och växa. Newbegins utgångspunkt är att som kristna ska vi inte låta oss anpassa oss till denna världen²⁵ Han säger att evangeliet är allomfattande radikalt och har en annan världsbild som skiljer sig helt från människans. Kontextuell teologi utförs i en analys av sammanhanget och respekt för kulturen men evangeliet ska alltid leda utvecklingen så att kulturen formas av evangeliet och inte tvärtom. Man ska i sanning erfara och engagera sig i evangeliets förkunnelse i ord och gärning. Bekännelsen till evangeliet blir här viktigt. Man vill tydligt påpeka radikala motsägelser och brister i det mänskliga sammanhanget. Evangeliet ifrågasätter all kultur även den i vilket evangeliet föddes i. Kristna är främlingar bosatta i denna världen. Genom att evangeliet är lösningen till historien blir tron en kallelse till ett äkta möte och engagemang för människor. Motståndet till evangeliet i väst ger anledning att skapa den motkulturella modellen. Kristna kallas i skarp kontrast till individualism och konsumism till en karaktärsfull gemenskap. Detta förverkligas genom en motkultur och genom meningskapande aktiviteter, sabbatsvila, bön, andligt liv, dop samt att ge mening och syfte med livet. Kristna ska genom sitt vittnande genom sina liv i världen göra tron trovärdig och inte sekteristisk. Kyrkan är inte bara en lokal. Kyrkan är till för den plats hon finns på. Kyrkan ska framföra kritik mot västerlandets samhälle genom evangeliets glasögon. Denna modell söker använda till fullo den utmanande och förvandlande kraften i evangeliet. Att vara tecken på Guds Ja till människan och Guds Nej till världen.

²³ Gonzales *A history of Christian thought, 3 vols* Nashville: Abingdon Press 1970

²⁴ Ibid s 103-116

²⁵ Bibeln, *Romarbrevet kap 12 v 2*, Bokförlaget Libris Örebro 2000

Den kritik som riktats mot den motkultur modellen är att den riskerar att demonisera västerländsk kultur och att den löper risken för sekterism. Den är bara tillämpbar i väst för en vit medelklass kristendom. Man menar att kyrkan blir en kropp av människor utsända för en mission. Kyrkan måste bli en vibrerande varm gemenskap, lojal tjänare, en ödmjuk förkunnare. En viktig uppgift för kyrkan är att urskilja de nyckelsaker som kyrkan ska vara annorlunda än världens ondska. Fostran i att bli trovärdiga och engagerade representanter av Guds motkultur i öppet samtal, delgivning av Guds vishet. Att rusta sina medlemmar till tjänst i världen. Ett tydligt exempel på denna modell är den amerikanske katolske prästen Michael J Baxter som bildat ett center i Phoenix Arizona²⁶. Han är en hängiven pacifist som blivit arresterad för civil olydnad hjälpt vapenvägrare att slippa krigstjänstgöring m.m. Han vill använda två principer. 1. Katolsk social etik kan inte byggas på allmänna antagande som delas av världsliga värden den kan endast baseras på evangeliets berättelser. 2. Social etik måste baseras på att inte vara ett medel men att vara ett slutgiltigt handlande. Baxter menar att kristna måste utveckla en etik som hela tiden har en ny himmel och en ny jord framför sig. Ett tydligt socialt engagemang t.ex. för de hemlösa, mot en krigande Gud, dödande av de ofödda, dödsstraffet, eutanasi m.m.²⁷

Hur ska jag använda kunskapen om dessa modeller?

Jag har inledningsvis konstaterat att kontextuell teologi är ett hjälpverktyg att förmå oss att reflektera över kyrklig kontext. Modellerna som Bevans presenterar vill ge möjlighet att återskapa en gemensam grund där alla teologier kan rymmas. Mitt syfte är att tillämpa modellerna i två olika lokala församlingar i helt skilda världsdelar. Jag bedömer att alla modeller är giltiga och relevanta. Ingen kan kräva sin överlägsenhet över en annan. Alla är inklusiva ingen behöver endast tillämpa en enda och utesluta de andra. Allt beror på sammanhanget. Vissa modeller är givetvis mer tillämpbara i en kultur än i en annan. I uppgiften att förstå all teologi som kontextuell ligger också uppgiften att tolka och tillägna sig teologisk pluralism, säger Bevans.²⁸

Vilken modell som blir bäst är alltid en fråga om vilket sammanhang den ska tillämpas! Hur samspelar evangeliets budskap och kulturen på det mest insiktsfulla sättet? Hur kommer de sex olika modellerna att fungera i min egen situation. Utifrån dessa grundläggande kontextuella teorier har jag sedan undersökt hur dessa teorier tar sig uttryck i två konkreta församlingssituationer genom att först konstruera en frågemall baserad på de sex modellerna²⁹. Jag använder då mig av kvalitativa forskningsintervjuer av ansvariga pastor i respektive församling. En i Immanuelskyrkan SMK i Stockholm och en i Ndjilikyrkan CEC, quartier 5 Kinshasa i Kongo. Innan intervjusituationerna studerade jag predikningar och tidningsartiklar³⁰ av de båda intervjupersonerna för att underlätta och förtydliga samtalet vid intervjutillfället. Vid intervjusituationen fördes reflekterande samtal om hur modellerna tillämpas i den lokala kyrkans liv³¹. Under båda intervjutillfällena kunde intervjupersonerna identifiera vilka modeller de ansåg vara tillämpbara i sin kyrka och miljö. De framförde också kritik mot modellerna och att de använder flera olika modeller. När jag skrivit ut intervjuerna gav jag tillfälle för intervjupersonerna att ytterligare precisera sina ståndpunkter vad gäller modellerna. Därefter har jag analyserat deras svar och dragit slutsatser om hur de sex modellerna kommer till uttryck i respektive församling.

²⁶ *In the world but not of the world: The editors interview Father Michael Baxter, CSC Us Catholic, 66, 8 August 2008:27*

²⁷ Ibid s117-137

²⁸ Ibid s.139

²⁹ Se bilaga 1

³⁰ Sändaren nr 2 12 januari 2011

³¹ Bilaga 2 och 3

Kulturell förändring

Kristna bekännare är inkopplade i en specifik kultur och historisk situation. Den som talar om Gud i varje given historisk situation hans/hennes teologi kan aldrig separeras från internaliseringen av de kulturella värden som han/hon har växt upp med.³² Av detta konstaterande följer att den kulturella miljön där teologin skapas är i en ständig förändringsprocess. Syftet med min uppsats är hur teologi och gudstjänster samverkar med den kulturella miljön. Jag har därför i intervjusituationerna ställt frågor om kulturell förändring³³ baserade på Graham Wards teorier.

Graham Ward är professor i kontextuell teologi vid universitetet i Manchester, England. Han tar i sin bok om *Cultural transformation and religious practise*³⁴ upp tre relevanta frågor om hur teologi påverkar det kulturella sammanhanget. Han vill bevisa att all teologi uppstår ur en kulturell inbäddning. Den första frågan han ställer är: Varifrån talar teologin? Ward problematiserar här den process som teologen genomgår av internalisering av hans/hennes kulturella värden och det system som uppväxten bestod av. Pierre Bourdieus använder sig av begreppet Habitus d.v.s. ett system av benägenheter som vi ärver och förvärvar³⁵. Kultur definierar Bordieu som egen utbildning av sin ande där allt det mänskliga odlas.³⁶

Teologin talar menar Ward ifrån Kristus till den kultur som den befinner sig i. Teologins uppgift är att tillåta sökandet av Kristus för det som är kulturellt föreställningsbart. Det innebär att tyda tidens tecken för tiden själv. Ward menar att vi ska börjar förstå vår egen längtan och våra egna begränsningar. Ward kommer i sin andra fråga till hur kulturen förändras? Här inför han begreppet kultur hermeneutik som är ett uttryck för vårt behov att undersöka och förstå var vi är? Vi undersöker vad kulturen producerat genom förståelse, tolkning och tillämpning. Kulturen menar Ward formas av ståndpunkter i en process av utvärderingar och tolkningar avens egna erfarenheter och längtan att vara i världen. Därefter formas ståndpunkter av olika identifikationer och engagemang med återblickande vanor som har en historia och organiserad föreningsgemenskap. Människornas avsikter är en annan aspekt av hur kulturen påverkas. Avsiktighet styrs av föreställningar om hur tidens tecken läses. Här krävs menar Ward ett kulturellt engagemang och en kritisk tolkning. Det sker hela tiden en kulturförhandling d.v.s. debatter och konflikter om olika ståndpunkter. Kulturen förändras genom produktionen av sociala relationer som i sin tur tolkar värdet av funktionen av dessa relationer.

Ward ställer i sin tredje fråga: Vad gör tron möjlig i en särskild tidsanda? Vad övertygar folk? Sociologerna talar om social föreställning. De sociala föreställningarna formas av ett symbolutbyte. Varje samhälle består av olika mötesplatser. På dessa mötesplatser skapas genom förhandlingar, utbyte av tankar och reflektioner ett allmänt medvetande. Ward anknyter till Paul Ricoeur Viljans poesi som säger att våra bilder talar innan de blir synliga³⁷. Metaforer menar Ricoeur igångsätter en möjlighet att urskilja mening ur föreställningen. Kulturförändring menar Ward beror på vår föreställning om längtan. Ward avslutar sin bok med frågan, vad gör en tro trodd? Här menar Ward att nya föreställningar uppkommer i en tid av kultur kris då invanda mönster bryts upp och sökandet efter nya paradigmer intensifieras. Wards teorier om kulturell förändring ligger till grund för några av frågorna i intervjusituationerna om vad som är dominerande kulturer i församlingen och vilka debatter som förekommer i församlings liv. Vid intervjutillfällena uppstod³⁸ en diskussion med intervjupersonerna om orsakerna till och deras uppfattning om förändringar i

³² Ward.G *Cultural transformation and religious practice* Cambridge University press,2005, s 14,20

³³ Bilaga 2 och 3

³⁴ Ibid

³⁵ Bordieu.P ,*Outline of a theory of practice*, Cambridge university press 1977

³⁶ http://sv.wikipedia.org/wiki/Pierre_Bourdieu

³⁷ Ricoeur.P *The rule of metaphor* Toronto University press 1977

³⁸ Bilaga 2 och 3

kulturen i de två församlingarnas.

Påskteologi- påsk firandet i forn kyrkan

I uppsatsen har jag valt att begränsa studiet till påskfirandet i de båda församlingarna. Det framkom i kontakten med församlingarna att det pågick en konstant diskussion om påskfirandets utformning. I denna process fanns en vilja att återknyta påsktraditionerna till fornkyrkans påskfirande. Jag har sökt skapa en samlad bild av påskens utveckling i den tidiga kyrkan samt av påskens teologi. Jag har då valt att studera två ledande katolska teologer Ranerio Cantalamessa³⁹ och Hans ur von Balthasar⁴⁰ och en nyöversatt samling av dokument i svenskt Patristiskt Bibliotek.⁴¹

Guds människoblivande inkarnationen, människosönens lidande och Jesu uppståndelse kom i fokus redan i trosbekännelsekontroverserna under kyrkans första två århundraden därför ägnar de båda teologerna dock främst Cantalamessa mycket tid åt att återupptäcka den tidiga kyrkans liturgi och lära om påskens mysterier.

Gudstjänst och kyrkoliv

Redaktören Per Beskow har översatt och sammanställt en bok om gudstjänst och kyrkoliv i forn kyrkan och en bok om kyrkofadern Ambrosius av Milano (339-397)

Från fornkyrkans första århundraden finns ett stort antal dokument som berör gudstjänst liv sakramentens mysterier och regler för kyrkoliv. Per Beskow och Samuel Rubensson har på ett lätt tillgängligt sätt översatt viktiga texter och efter varje text gjort en intressant kommentar.

De här böckerna visar på ett tydligt sätt hur dopet, nattvarden och påsken firades i fornkyrkan och goda inblickar hur bibeln tolkades och predikades under denna tid.

I dessa böcker finns det ingående beskrivning av hur dopet gick till under påskdagsgudstämnen. 1) Öppnandet av ögon öron 2) Vigning av dopvatten 3) Smörjelsen av hela kroppen avklädandet nakenheten 4) Avsvärjelsen av djävulen 5) Dopakten 6). Fotatvagningen av biskopen till de nydöpta 7) Första deltagandet i Eukaristin vid Påskhögtiden. Eugenias resedagbok redogör för hur påskfirandet gick till på 400-talet.

Hans Urs Balthazar Påskens mysterium

Balthasar menar att teologi kan endast vara kristen när den förstår den oövervinnliga skandalen av korset på ett dynamiskt sätt. Han skriver att Jesus har genom sitt blod farit genom himlarna till Fadern som offerlammet offrat och utgjutit sitt liv som försoning för världen. När Jesus i sin totala övergivenhet dör och andas ut sista gången frigörs anden att andas in nytt liv i kyrkan. Kyrkan föds igenom Guds kärlek för världen därför måste hon främst vara kärlek. Sönens kors är uppenbarelsen av Faderns kärlek och blodets utgjutelse uppfylls i det att Anden utgjuts i människors hjärtan.

Balthasar ger en viktig inblick i Jesu tid som Död i dödsriket d.v.s. det som är påskaftonens skeende. I solidaritet med de döda stiger han ned till dem predikar för andarna. De som är döda till sina kroppar men lever i sina andar får ta del i frukten av Jesu lidande. Ingen förblir onådd av hans nåd även de som var helt förlorade och utan hopp blev hans försonande död till frälsning. Denna insikt intygas även av kyrkofadern Ambrosius som skrev Kristus var tvungen att dö för att kunna ta detta steg ned i dödsriket. Balthasar menar att kyrkan och den kristnes plats varken är framför korset eller bakom men på båda sidor för Kristus den ende och unike är identiteten av korset och uppståndelsen.

³⁹ Cantalamessa.R *The mystery of Easter* the liturgical press ,Collegeville, Minnesota USA

⁴⁰ Von Balthasar.H *Mysterium paschale* Ignatius press San Francisco USA

⁴¹ Rubenssons *svenskt patristiskt bibliotek*, band 1 Artos 1998

Raniero Cantalamessa *Påskens mysterium*

Cantalamessa uppehåller sig mycket vid hur påskfirandet växte fram i kyrkans historia. Från att till en början vara som en del av judarnas påskfirande i Jerusalem till 400-talet.

Kyrkofadern Augustinus påverkade påskfirandet på ett sådant sätt att det blev helt skiljt från judarnas påskfirande. Avgörande menar Cantalamessa är Augustinus nya tolkning och förklaring. Tidigare hade kyrkan skiljt på Kristi passion och mänsklighetens passage från synd till nåd. Nu sammanlänkar Augustinus de två aspekterna till en. Jesus passerar från denna världen till faderns värld. Genom sitt lidande passerar han från död till liv, de två motpolerna i påsken, gud och människan förenas nu i Kristus. Cantalamessa tar som utgångspunkt till sin bok judarnas fråga i påskfirandet vid sedermåltiden 2 Mos 12:26 Vad betyder detta bruk? Judarna har levt med att fira denna rika tradition. Vi kan som kristna på ett liknande sätt under påskvaka ställa oss samma fråga: Varför håller vi denna vaka, denna natt? Om vi följer denna insikt kommer denna förståelse leda oss in i påskens mystik enligt skriftens ord och uttryckt i kyrkans liturgi. Han riktar in sig på kyrkans förnyelse i det att han menar att påsken är en förnyelse av världen. Han anknyter tillbaka till judendomen som ser vårdagjämningen som födelsedagen av skapelsen. All helig historia har fyra nätter det är 1) skapelsens natt 2) Isaks offernatt 3) uttågets natt ur fångenskapen i Egypten och 4) natten då jorden går under. Alla de fyra nätterna förenas i påsken eftersom de alla infaller på denna enda påsknatt. Hela tiden anknyter Cantalamessa tillbaka till kyrkofädernas förkunnelse under påsken t.ex Ambrosius verk *De bono mortis*. Han menar att döden egentligen är en passage. En god passage från död till liv. Cantalamessa avslutar sin bok med att förklara hur döden har en stor pedagogisk och uppfostrande uppgift.

Hur kan fornkyrkan påskliturgi och lära om påsken kopplas till det moderna påskfirandet i de två församlingar jag studerar? Kan jag finna beröringspunkter där det går att återkoppla påskfirandet i de två moderna församlingssituationerna med fornkyrkan?⁴²

Den empiriska undersökningen

För att kunna kartlägga och bestämma vilken kontextuell teologi som förekommer i de två församlingarna, avgränsar jag studiet till påskfirandet 2010. Jag har använt den kvalitativa forskningsintervjun som mitt redskap⁴³

Teori för forskningsintervju

Forskningsintervjun försöker att förstå studieobjektet från undersökningspersonernas synvinkel. Den drar slutsatser av och meningsfull förståelse ur deras erfarenheter samt avslöjar den upplevda världen som den var före de vetenskapliga förklaringarna.⁴⁴

Initialt verkar denna uppgift ganska enkel och okomplicerad. Forskaren skaffar en bandspelare och ber någon prata om sina erfarenheter. Varje samtalsgenre har dock sina egna regler och tekniker. Forskningsintervjuer är baserade på vardagslivets samtal men är ett professionellt samtal. I en intervju konstrueras kunskap i interaktionen mellan intervjuaren och den intervjuade. I intervjun sker ett utbyte av åsikter mellan två personer som samtalar om ett ämne av ömsesidigt intresse. Jag har använt mig av en kontextuell semistrukturerad intervjuteknik i sju steg⁴⁵ 1) Tematisering av projektet i fem grundläggande frågeställningar 2) Planering överskickade av de fem frågeställningarna minst en vecka innan intervjun 3) Själva intervjutillfället ca 2 timmar 4) Utskrift av intervjun 5). Analys 6) Verifiering med e-

⁴² <http://www.cresourcei.org/cyeaster.html>

⁴³ Kvale.S, Brinkmann.S *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Studentlitteratur AB Lund 2009

⁴⁴ Ibid s.17

⁴⁵ Ibid s 115

post för att få intervjun godkänd

7) Rapportering och insättande av intervjun i sitt sammanhang. Intervjumetoden bygger på att det är en aktiv process där intervjuare och intervjuperson producerar kunskap genom sin relation.⁴⁶

Praktiskt genomförande av forskningsintervjuer

Intervjusituationen⁴⁷

Intervjuerna ägde rum i en interpersonell kontext och meningen i intervjupersonens uttalanden har samband med deras kontext. Grundprincipen är enkel. Du möter användaren i hans eller hennes ”naturliga miljö”, som ofta är hans eller hennes arbetsplats. Där studerar du användaren/intervjupersonen när han eller hon jobbar och ställer samtidigt frågor om det du ser.

Genom observationerna får man inte bara fram de svar intervjupersonen ger utan kan även identifiera faktiska fenomen i användandet och anpassa följdfrågorna efter den användningssituationen. Själva intervjun genomförs som en s.k. semi- strukturerad intervju, vilket innebär att intervjuledaren inte strikt följer en lista med frågor utan utgår från en frågemall och istället diskuterar frågor med intervjupersonen. Intervjuledaren antecknar och spelar ibland in samtalet och sammanställer sedan intervjumaterialet.⁴⁸

När jag planerade intervjutillfällena med de två huvudpersonerna utgick jag från de tre frågeställningarna (1.2) och sammanställde en frågemall med fem frågor (Bilaga 1)

I god tid innan intervjutillfällena fick intervjupersonerna frågemallen och kunde förbereda sina svar. Det var viktigt att intervjutillfället valdes så att huvudpersonerna för intervjun hade särskild avsatt tid för intervjun och inte kunde bli störd av annat. Vid mina intervjutillfällen var det viktigt att ge tillfälle att pröva mina teorier om kontextuella modeller, påsktraditioner samt kulturell utveckling.

Eftersom intervjupersonerna var ansvariga för predikningarna under påskfirandet ställdes särskilt om deras sätt att förbereda sin predikan. När jag genomförde intervjuerna gavs även möjlighet till att observera hur gudstjänstfirandet går till i kyrkorummet och på plats se anknytningar till fornkyrkans traditioner och Wards teorier om mötesplatser där kulturförhandlingar pågår som kyrkkaffeserveringen eller kyrktorget.⁴⁹

Sammanfattningsvis kan jag dra några slutsatser av det praktiska genomförandet av intervjuerna med de två huvudpersonerna. För det första fördelen med att möta personerna på en tydligt avsatt tid i deras egen kyrkomiljö. För det andra att i samtalet och samspelet med intervjupersonerna konstrueras kunskap. För det tredje konstaterar jag att resultatet kunde blivit bättre om det funnits tid för pilotintervjuer då intervjutekniken tränas in och förfinas.

Avslutningsvis när det gäller kravet på objektivitet i intervjutillfället är det viktigt att intervjupersonerna får komma till tals också efter själva intervjun. Jag skickade ut intervjumaterialet (Bilaga 3 och 4) till intervjupersonerna och fick synpunkter som sedan infördes i uppsatsen(2.9)

Urval av intervjupersoner

Intervjuerna har gjorts med två pastorer.

Pastor Josef Nsumbu, Borås

- född 1956 i Kinkenge dåvarande Belgiska Kongo.

⁴⁶ Ibid s 18

⁴⁷ Ibid s 71

⁴⁸ Kassetband A

⁴⁹ Ward G *Cultural transformation and religious practice*, Cambridge Univeristy press 2005, s 74

- Han tjänade som huvudansvarig pastor och vice president för CEC(Evangeliska samfundet i Kongo) Ndjili 1987-1990,
- Flyttade till Sverige 1990 och doktorerade på kongolesisk gudstjänstliv och samhällsengagemang ”Culte et societe” Uppsala universitet 1995.
- Universitets professor i Kinshasa Teologiska Fakulteten 1996-2002
- Pastor i Spånga frikyrkoförsamling 2003-2006
- Pastor i Immanuelskyrkans missionsförsamling, SMK, Borås 2006

Pastor Jenny Dobers, född 1971 i Husaby, Lidköpings kommun

- Teol.kand. magisterexamen Göteborgs universitet 1998
- Pastor i Johannebergs missionsförsamling Göteborg 1997-1999
- Pastor i Immanuelskyrkan SMK Stockholm sedan 1999.

Metodik för Forskningsintervjuerna

Intervju 1 Immanuelskyrkan Stockholm Pastor Jenny Dobers

Fredagen 21 januari 2011 kl 10.15–12.15

Steg 1. Tematisering och planering

Efter kontakt och godkännande har jag skickat över den 1 december 2010 en

Frågemall⁵⁰

Jag ska sedan koppla samman intervjumaterialet till de kontextuella teologerna Stephen Bevans och Graham Ward varifrån jag hämtar mina teorier.

Jenny Dobers svarade 2 december 2010 att hon accepterar och är införstådd med frågemallen.

Steg 2 Själva intervjutillfället.

Jag åker till Stockholm fredagen 21 januari 2011. Där träffar Pastor Jenny Dobers kl 10 i Immanuelskyrkan, Kungstengatan 17 i Stockholm. Hon visar först runt i kyrkorummet förklarar praktiskt hur påskfirandet gick till 2010. Jag tar några foton i kyrkorummet. Vi går sedan till fikarummet och hälsar på övrig personal i församlingen. Vi sätter oss sedan med intervjuretskapen i hennes pastorsexpedition kl 1015-1215 och genomför intervjun.

Intervjun inleddes med frågor om hennes bakgrund och hur hon började arbeta i Immanuelskyrkan. Eftersom hon är pastor ställer jag flera frågor om hennes predikostil och hur hon förbereder predikningar särskilt under påskfirandet. Jag vill att hennes svar om predikan sammankopplas med de kontextuella modellerna (1.5.1)

Före intervjun hade jag läst artiklar av henne i samfundspress⁵¹ samt även lyssnat på kasset inspelningar av hennes predikningar under påsken 2010. Jag anknyter till detta material i intervjun med henne.

Under intervjun diskuterar vi den dominerande kulturen i församlingen och hur de olika grupperingarna hävdar sina särintressen. Intervjun gick noga in på beskrivningar av huvudsakligen musikkulturen och mångkulturaliteten i församlingen.

Avslutningsvis kommer vi in på hur livsrytmen har förändrats över tid hos församlingsmedlemmarna. Intervjun avslutas med frågor kring hur Immanuelskyrkan kan anknyta till och möta storstadsmänniskans behov.

Till sist går vi åter in i kyrkorummet för att komplettera svaren ifrån intervjun. Innan vi

⁵⁰ Bilaga 1

⁵¹ Sändaren nr 2 12 januari 2011 och nr 11 16 mars 2011

skiljs åt får jag tillgång till e-post adresserna till två församlingsmedlemmar som är villiga att svara på frågor om påskfirandet. De två personerna ingår i den gudstjänstgrupp som Jenny ansvarar för i kyrkan. Jag tackar Jenny för hennes medverkan och får en hel del material och kassettband inspelningar av påskgudstjänsterna under påskfirandet 2010.

Steg 3 Utskrift

De närmast följande arbetsdagarna efter intervjun skriver jag ned ett referat av intervjun som blir ett 4 sidors dokument.⁵²

Steg 4 Analys (se kap 9-10)

Steg 5 Verifiering e-post för att få intervjun godkänd. Svar från Jenny Dobers 2011-02 11

Steg 6 Rapportering och insättande av intervjun i sitt sammanhang 2011-03-25

Intervju 2 Damkullevägen 37 i Brämhult Borås kommun Pastor Josef

Nsumbu

Måndagen 20 december 2010 kl 12.00–14.00

Steg 1 Tematisering och planering. Genom telefonkontakt planerades intervjutillfället en vecka innan intervjun i pastor Nsumbus hem. Förberedelsen bestod i en huvudfrågeställning om hur påsken firas i Ndjiliförsamlingen CEC, quartier 5 Kinshasa, Kongo?

Steg 2 Självva intervjutillfället

Jag åker hem till Pastor Nsumbu Damkullevägen 37 i Brämhult, Borås. Jag för noggranna anteckningar på när Pastor Nsumbu beskriver påskfirandet i den församling han tidigare varit pastor i CEC Ndjili, quartier 5, Kinshasa Kongo.

Steg 3 Utskrift

Steg 4 Analys

Steg 5 Verifiering av nästa intervjutillfälle med pastor Nsumbu fredagen 25 Februari 2011 kl 09.00-10.30 Immanuelskyrkan Sturegtan 45 Pastorsexpeditionen

Steg 6 Rapportering och insättande av intervjun i sitt sammanhang

Intervju 3 Immanuelskyrkan Borås, Pastor Josef Nsumbu

Steg 1 Tematisering och planering

Efter kontakt har jag skickat över en frågemall 25 januari 2011⁵³

Frågemall

Steg 2 Självva intervjutillfället

Vi sitter i pastorns expedition och pastor Nsumbu har tagit med sig en del böcker och tidningsartiklar som illustrerar det han vill säga. Jag har före intervjun läst pastor Josef Nsumbus predikosamlingar⁵⁴.

Intervjun inleddes med frågor om predikan och förkunnelsen under påsken. När jag försöker sammankoppla pastor Josef Nsumbus predikningar med de kontextuella modellerna (1.5.1) menar han att i den kongolesiska kontexten finns alla modellerna representerade och det går inte att klassificera Ndjilikyrkan till en specifik modell.

Jag ställer frågor om de dominerande kulturella yttringarna i församlingen. Här kom pastor Josef Nsumbu in på betydelsen av införandet av franskspråkiga gudstjänster. Under intervju uppehöll vi oss mycket vid tidsaspekten i gudstjänsterna alltså hur lång tid gudstjänsten tar och när den börjar. Risker här blev att uppehålla sig vid de praktiska aspekterna istället för det verkliga kulturella innehållet.

Avslutningsvis ställer jag frågor om pastorns roll i det kongolesiska samhället som skiljer

⁵² Bilaga 3

⁵³ Bilaga 1

⁵⁴ Nsumbu.J (2008) Röater kring källan HB Limes, Viskafors

sig betydligt från förhållandena i Sverige.

Till sist får jag tillgång till e-postadressen till en medlem i Ndjili församlingen CEC, quartier 5 i Kinshasa som kan ge ett församlingsmedlemsperspektiv på påskfirandet.

Steg 3 Utskrift⁵⁵

Steg 4 Analys

Steg 5 Verifiering och godkännande. E-post 17 Mars 2011

Steg 6 Rapportering och insättande av intervjun i sitt sammanhang.

Påskfirande i de två församlingarna

Påskgudstjänsternas liturgi i Immanuelskyrkan Stockholm 2010

Påskens firande förbereddes de två senaste åren genom att Pastor Jenny Dobers samlade en utvald grupp av lekmän som i god tid förbereder påskfirandet i församlingen.

Förberedelse

Bakgrunden till bildandet av en gudstjänstgrupp var en motion till församlingens årsmöte 2008. En av församlingens pastorer fick då i uppgift att få fler medlemmar mer delaktiga både praktiskt d.v.s. mer synliga i gudstjänsterna men också i tankesmedjan kring gudstjänsterna. En särskild grupp samlades inför påsken som skulle göra ett lite mer regelbundet arbete. Därför träffades de under fastetiden för att förbereda påskens gudstjänster. Alla i gruppen är väl förankrade i församlingens gudstjänstfirande. De pratade om påsken som helhet och började sedan planera gudstjänsterna.

Påskgudstjänster 2010⁵⁶ Se bilaga 8

Påskgudstjänsternas liturgi i Ndjili quartier 5 CEC Kinshasa

KONGO⁵⁷ Se bilaga 9

Påskfirandet i Ndjilikyrkan förbereds genom att församlingens pastorer samlar församlingens ledande lekmän och ansvariga för olika församlingsfunktioner samt diakoner för en två dagars retreat i bön och frivillig fasta under en helg i god tid innan påskfirandet.

Under gudstjänsten kan det bli ett strömvabrott i flera timmar. Församlingen tar då en paus och många ungdomar tar sig till IT caféer och läser e-post eller spelar dataspel och kommer sedan tillbaka till gudstjänsten.

Forskningsintervjuer

Intervju med Pastor Jenny Dobers Immanuelskyrkan Stockholm⁵⁸

Intervjun med pastor Jenny Dobers ägde rum i Immanuelskyrkan i Stockholm fredagen den 21 januari 2011 kl 10.30–12. Vi träffades i kyrkan och efter en rundvisning i kyrkorummet och möte med övrig personal satte vi oss i hennes arbetsrum.

⁵⁵ Bilaga 2

⁵⁶ Bilaga 8

⁵⁷ Bilaga 9

⁵⁸ Bilaga 3

Hon berättar att hon sedan 2010 har fått ett tydligt ansvar för gudstjänstlivet i församlingen. Bakgrunden till detta är en motion till församlingens årsmöte 2009 som önskade att en gudstjänstgrupp bildades sammansatt av lekmän och en pastor. Det blev Jenny som fick leda och starta denna gudstjänstgrupp. En särskild grupp samlades regelbundet under fastetiden för att förbereda påskfirandet 2010.

Jag inleder intervjun med att fråga hur hon vill beskriva sitt sätt att predika. Hon menar att hon har ett huvudsakligen själavårdande sätt att predika. Jag frågar sedan vilken av de kontextuella modellerna som hon använder. Jenny anser att hon utgår ifrån den antropologiska modellen men tillämpar också den syntetiska modellen. Den syntetiska modellen menar hon har en konstant dialog mellan kulturen, traditionen och evangeliets budskap. Jenny säger att hon även inspireras av den praktiska modellen t.ex. befrielsesteologin. Ofta tänker hon att Gud finns inom dej och att du behöver upptäcka det. Minst lika viktigt menar hon är att lyssna in människans livssituation som att översätta bibelordet till den kultur som människan lever i.

Jag frågar om vilka homiletiska inspirations källor hon har. Hon menar att hon inte har någon hysteolog som hon noga följer. Hon använder det som jag har tillgängligt t.ex. tidskriften Tro & Liv, svensk kyrkotidning, veckotidningen Sändaren och sedan en del exegetisk litteratur. Hennes teologiska intresse är i kontextuell teologi som befrielsesteologi, feministisk teologi som ofta har sin utgångspunkt i de marginaliserade i samhället. Detta kommer fram i långfredagens predikan då Jesus dog för att visa att han är med oss då vi har det jobbigt inte att han är ett offer. Jesus menar Jenny är den som lider snarare än att han helar oss från alla sjukdomar eller tar bort allt som är svårt. En viktig inspirationskälla för predikan är hembesök. Mötet med församlingsmedlemmar insparar henne att lyfta fram människors vardag och kamp i predikan. Hon framhåller att mötet med människor gör henne ödmjuk inför sitt uppdrag att vara predikant. Hon använder gärna bilder från skönlitterära böcker eller en film, hennes livssituation med fyra små barn ger inte så många tillfällen att läsa eller se filmer.

Jag påpekar att den praktiska modellen utgår från att det inte ska vara någon skillnad på det som sägs från predikostolen och det som levs ut i samhället. Här vill jag veta hennes syn på detta. Jenny menar att hon är dålig på att säga direkt att det här borde församlingen engagera sig i. Hon känner att det måste vara en koppling mellan tro och ansvaret vi har som kristna. Mina predikningar säger hon rör sig i spänningsfältet mellan att det måste betyda något att vara kristen och att man som kristen samtidigt är älskad fast man inte gör något. Hon säger att hon predikar ofta hur tron kan få praktisk betydelse i vår närmiljö där du har en möjlighet att påverka. Jenny säger att hon beundrar de som kan vara tydliga om konkreta engagemang i samhället t.ex. flyktingfrågor eller i miljöfrågor. Hon läser och driver t.ex. miljöfrågor men det är på ett allmänt plan. Hon menar att hon inte tar ställning i konkret politiska frågor.

Jag frågar om vilka människor hon möter och vilka som ger inspiration till hennes förkunelse. När hon möter stockholmsbor blir hon ofta förvånad eftersom de ofta har en bakgrund eller anknytning till någon annan del av landet. Jenny som själv är inflyttad till Stockholm upplever därför att hon delar samma erfarenhet av livet utanför storstaden som många medlemmar i församlingen. Den grupp i församlingen som Jenny arbetar med är enligt henne ganska homogent högutbildade och intellektuellt intresserade samt kulturellt allmänbildade. Det finns i församlingen en stor grupp som uppskattar en intellektuell trovärdig predikan som är retoriskt genomtänkt och väl förberedd, inspirerande och utmanande. Här i församlingen finns så många resurspersoner som har mycket djupa professionella erfarenheter. Det finns många människor som är experter på många olika områden men också mycket livserfarenhet av t.ex. skilsmässor, dödsfall. Jag ställer sedan frågor om kulturell förändring och vilka kulturella yttringar som dominerar i församlingen. Jenny påpekar då att musiklivet är en väldigt stark kultur och att församlingen har flera anställda utbildade församlingsmusiker. Församlingen driver också en musikskola. Många medlemmar är engagerade i olika serveringsgrupper i kaffestugan och att servera vid olika sammankomster t.ex. vid kyrkkaffet, minnesstunder m.m. Det uppstår en gemenskap när

man jobbar praktiskt tillsammans.

En annan aspekt som Jenny framhåller är mångkulturalitet i församlingen. I Immauelskyrkan finns det flera olika gudstjänstgrupper. En koreansk gudstjänstgrupp med egen pastor, en internationell grupp med en amerikansk pastor samt en pionjärgrupp 153 som riktar sig till nyinflyttade till Stockholm. Det anser Jenny blir en otrolig bredd och rikedom i utbudet samtidigt som det är en utmaning hur vi ska vara ett och samverka tillsammans. Olika tyngdpunkter i liturgi och teologi måste jämkas samman när alla grupper träffas och några gånger under året firas gemensamma gudstjänster. Immauelskyrkan har en gemensam missions och bistånds grupp med representanter från alla de gudstjänstfirande församlingarna. Immauelskyrkan blir till en viss del en internationell mötesplats.

Den diakonala verksamheten är hyfsat stark men samtidigt finns det enligt Jenny ett dåligt samvete att vi inte gör mer insatser.

Kyrkan är med och stöder en satsning för hemlösa tillsammans med flera andra församlingar. Det finns ett boende för hemlösa men det är mest inriktat på dagverksamhet. Kyrkan har även ett stort äldrearbete med mycket hembesök. Församlingen äger ett eget äldreboende som byggs ut och är en stor satsning för församlingen.

I den svenska delen av församlingen är barn och ungdomsverksamheten förhållandevis liten. Det förklaras av den sociala strukturen att många barnfamiljer inte bor nära kyrkan utan i förorter därför föredrar man närmiljön för barnens aktiviteter.

Jag frågar Jenny om vilka ståndpunkter som dominerar i församlingen. Hon menar att det finns en spänning när det gäller den svenska 11-gudstjänsten. Det finns en grupp som önskar en välplanerad gudstjänst där vi är många anställda som ansvarar och en annan grupp som tycker det blir för polerat. De saknar det spontana och lekmannainslag i gudstjänsten. Mellan dessa grupper finns ett samtal hela tiden.

Den välorganiserade gruppen dominerar men det kommer ständigt röster om att vi vill ha mer musikstilar och mer lekmanna medverkan i gudstjänsterna. En lösning är att ha en ny gudstjänsttid kl 16 Immanuel 153 som startade för några år sedan. Anledningen var att fånga upp många unga som flyttat in till Stockholm. Man ville erbjuda en gudstjänstform med nya musikstilar och varierat gudstjänst liv.

Jag frågar Jenny om det finns en debatt om olika inställningar till lekmanna medverkan i gudstjänsterna.

Hon menar att det finns en debatt om resurser till musiklivet. Det finns ett otroligt brett musikutbud och mycket god kvalitet i musicerandet. Vi har anställda musiker och ibland konsertverksamhet.

Det finns de som värnar detta muskarv och de som ger kritik att det finns för lite utrymme för amatörer t.ex. ett nytt band ges möjlighet att spela eller ger ungdomars musikstil mer utrymme.

Det förekom mycket upprörda känslor när en kör fick läggas ned p.g.a. en minskning i budgeten 2008.

Andra tyckte det inte var mer än rätt att dra ned på musiklivet.

Församlingen är bra på att ge god kritik när något är bra och ger beröm åt oss som leder gudstjänsterna.

Hur ser den sociala förändringen ut sedan du kom hit frågar jag Jenny. Hon svarar att kyrkan utgör en viktig plats där solidaritet och ansvaret bland församlingsmedlemmar för sin medmänniska och skapelsen odlas. Medlemmarna blir inspirerade och utmanade att brottas vidare med de här frågorna.

Församlingsmedlemmarna är människor som helt frivilligt vill utsätta sig för att höra utmanande bibeltexter vecka efter vecka. Många är mycket genomtänkta och medvetna i sitt engagemang. De är väldigt ambitiösa i sitt engagemang för sina medmänniskor.

Jag undrar om hon lagt märke till något nyskapande i församlingen. Hon menar att det finns en vilja att leva i det kreativa, t.ex. musiklivet är en stark kraft. Vi har ett otroligt kulturutbyte t.ex. kulturkvällar och tisdagsträffarna på dagtid med mycket spännande

personligheter som kommer och delar med sig av sitt liv.

Vi i Immanuelskyrkan har under några år haft en serie på kvällstid ”Om Gud vill jag tro” där olika journalister och kulturpersonligheter kommit och talat om hur de ser på Gud. Att vara kristen är att hela livet vilja ha kvar utopin att världen kan bli rättvis och ständigt sträva efter att den ska bli lite mer rättvis. Det är att ständigt fundera över hur jag kan vara en del i guds befrielseplan.

Jag frågar henne om hur livsrytmen är hos församlingsmedlemmarna när det gäller de stora helgerna.

Påskan är Immanuelskyrkans största högtid och centralt i hela kyrkoåret märkligt nog är det just då är många är bortresta.

På sommaren är också många bortresta i en storstad eftersom många församlingsmedlemmar har boende på landet under denna årstid. Även helger under vår och höst reser många bort.

Under andra tider som advent kommer många tillresande på besök i storstaden och passar då på att besöka Immanuelskyrkan. Många av dem kommer från missionsförsamlingar ute i landet. Jenny ser det som en stor utmaning att de som församlingsverksamhet kan tränga igenom allt annat utbud i storstaden. Hur kan vi göra våra gudstjänster viktiga. Hur kan vi få var och en som söker sig till Immanuelskyrkan att känna sig välkommen?

Till sist frågar jag Jenny om det finns en medvetenhet för kyrkvårdarna eller andra församlingsmedlemmar att fånga upp de människor som söker sig till kyrkan.

Vi har i kyrkan pratat mycket hur vi gör vid kyrkkaffet när man kommer dit som ny, säger hon. Vi har ordnat ett ny i kyrkan bord. Där man kan gå och sätta sig och känna sig bekväm. Beroende vem man är vilka behov man har kan erfarenheterna av kyrkkaffet variera från att känna sig utanför till värme och känsla av omsorg från andra. Många tar sig tid till kyrkkaffe och gemenskap.

Reflexioner om påskfirandet i Immanuelskyrkan från lekmän⁵⁹

För att komplettera och fördjupa förståelsen om påskfirandet i de båda församlingarna har jag använt mig av datorstödda intervjuer⁶⁰ med av pastorerna utvalda lekmän i församlingarna. Eftersom intervjupersonerna inte hade möjlighet att träffa mig under mitt besök i Stockholm skickade jag intervjufrågor med e-post. Pastor Jenny Dobers kontaktade två personer en kvinna och en man ur gudstjänstgruppen som särskilt jobbat med förberedelsen av påskfirandet och frågade om de ville delta i undersökningen, Jag har därefter skrivit e-post till dem och ställt följande frågor och fått följande svar.⁶¹

En kvinna i församlingen⁶²

1. Hur uppfattar du att gudstjänstgruppen bidragit till att förändra påskfirandet i Immanuelskyrkan?

Svårt att svara på. För egen del gladdes jag åt tillfället att se hela påskfirandet som en helhet med alla gudstjänsters specifika karaktär. Om resten av församlingen märkte det vet jag faktiskt inte, men jag tror det. Gudstjänstgruppen under Jennys utmärkta ledning blir ju tillfälle till egen fördjupning. Vi var i gruppen angelägna om att varje gudstjänst skulle vara unik och tillvarata texternas innebörd. Alltså var Getsemane- andakten i kapellet, med nattvard dukad som en måltid med långt bord med enbart vit duk, ljus och nattvardsgåvor

⁵⁹ Bilaga 5

⁶⁰ Kvale.S,Brinkmann.S *Den kvalitativa forskningsintervjun* Studentlitteratur AB Lund 2009 s.165

⁶¹ Bilaga 4

⁶² Bilaga 5

och som avslutades med att gruppen gemensamt gick in i kyrkan och "klädde av" nattvardsbordet en mycket stark upplevelse. Likaså fick långfredagen verkligen vara långfredag; inga ljus mer än ett Kristusljus som släcktes när vi i texten kom fram till att Jesus gav upp andan, inga blommor mer än 5 röda rosor, ingen orgelmusik - alla psalmer sjöngs a capella - inget kyrkkaffe, allt detta bidrog till att förstärka långfredagens innehåll. Och påskdagen ville vi skulle präglas av ett överflöd av liv; hela kyrkan smyckad med påskliljor i ljushållarna som annars används vid 1 advent (ett förslag som föddes i gudstjänst- gruppen), körsång, orgel på ett sprudlande humör mm. Eftersom vi i Immanuel är bortskämda med väl förberedda gudstjänster hade det mesta kanske varit ungefär så här ändå men jag tror vi medverkade positivt och det var roligt att få vara med och påverka.

2. Hur upplever du påskfirandet i Immanuel?

Det är en stark helg därför att gudstjänsterna tillåts vara det de är. Skärtorsdagen är skärtorsdag, långfredag är långfredag och påskdagen påskdag. Man tar inte ut påskglädjen i förskott. Så helgen får gå från mörker till ljus också i sin utformning och det tycker jag är mycket starkt. Också symboliska handlingar blir viktiga; smyckande av kyrkan, användandet av texter och musik mm. Det här hjälper mig i mitt eget påskfirande.

3. Vilka inslag i påskgudstjänsterna påskfirandet känns särskilt viktiga för dej?

Getsemane- enkla måltidsutformning och avklädandet av kyrkan. Det återhållsamma språket. Tillfälle till tystnad.

Långfredag: ingen utsmyckning, inga ljus mer än ett, alla psalmer utan ackompanjemang, inga blommor, inget kyrkkaffe, att skiljas åt i långfredagens texter

Påskdagen: överflöd av liv som märktes i mycket ljus, mycket påskliljor, mycket musik, mycket glädje .

4. Hur kan påskbudskapet vara relevant och viktigt för storstadsmänniskan i Stockholm?

Oerhört relevant eftersom det i storstaden precis som i alla samhällen finns allt från lidande och död till glädje och liv. Jag får för mig att förstärkning av texterna med symboliska handlingar som jag beskrivit ovan tilltalar många i storstaden men säkert lika mycket i andra städer och byar. Vi behöver symboliska handlingar!

En man i församlingen⁶³

Hur uppfattar du att gudstjänstgruppen bidragit till att förändra påskfirandet?

Min uppfattning är att samrådet mellan lekmän och pastorer och musiker i gudstjänstgruppen gav de anställda både respons till sina gudstjänstförberedelser (i god tid innan påsken, och samt till alla gudstjänstens delar). Dessutom gav gruppen tillfälle för lekmän att ge tankar och uttrycka sin förväntan inför påsken och att tillsammans med pastorer, diakoner och musiker – som var lyhörda för oss lekmäns synpunkter – gemensamt planera påskfirandet i kyrkan.

Med spridning i åldrar och erfarenheter gav lekmännen i gruppen en bred bild av hela församlingen – den består av ett flertal olika samlingar och språkgrupper, och det fanns ett perspektiv bakåt i kyrkans påskfirande, där även det vi gjort tidigare och som fungerat bra, togs till vara igen (ej alltid fråga om enbart förnyelse för att utveckla en verksamhet).

Hur upplever du påskfirandet i Immanuelskyrkan?

Jag har varit med i kyrkan och församlingen sedan mina tonår i slutet av 1970-talet, men kanske inta alltid varit hemma kring påskhelgerna. Men jag tror det finns en förändring mot att mer lyfta fram passionsdramat i en hel serie av andakter och gudstjänster under stilla veckan – tidigare var det kanske mer tonvikt på förkunnelse och tolkning också t.ex. under långfredagen. I gudstjänstgruppen fanns idéer om agape -måltid, som församlingen kanske

⁶³ Bilaga 5

återkommer till i påskfirandet i år. Det fanns en gemensam inbjudan från kyrkans alla språkgrupper, om jag minns rätt. Detta att både ge gudstjänster och kyrkligt arbete på var och ens språk, och samtidigt utveckla ett gemensamt arbete och gemenskap, vet jag församlingens ledning arbetar för att nå (igen).

Jag saknar något ekumeniken till andra kyrkor – tillfälligt är samarbetet med Svenska kyrkan lite på sparlåga, och jag hoppas att i år den lokala ekumeniken med både alla stadsdelskyrkorna och de samfund SMK planerar att bilda ett nytt med, blir mer konkret (ändå i enkla former och i mångfald)

3. Vilka inslag i påskfirandet känns särskilt viktiga för dig?

Just denna nuvarande form av enkelhet och att låta dramat i berättelserna i NT framträda, tror jag är en bra grund för människor av olika bakgrund att ta till sig frågorna och budskapet i påskhelgen. Men kanske jag skulle vilja fundera vidare över frågan om en besökande som är ny inför kyrkan ser koncentrationen på dramat i bibeltexterna, som en ingång att enklare förstå påskan. Kanske det också behövs ett vidare sammanhang till Jesu liv och undervisning, och de livsfrågor som är aktuella i bibelns alla berättelser. Nu menar jag inte att detta saknades helt i påskfirandet 2010 – det fanns en medveten strävan att inte ta in för många aspekter och tolkningar till texterna från passionsberättelsen – särskilt i de mindre andakterna, t.ex. under skärtorsdagen, för att inte skymma bibelberättelsens kraft och andakten kring denna. Och människor kommer med sina egna erfarenheter och sin vardag, och som de refererar till bibelberättelserna, tolkningen/meditationen och gudstjänstfirandet i sin helhet. Men jag tror det är betydelsefullt att det i någon gudstjänst under påskan, både de som tar upp lidandet och påsknattens och påskdagens, i predikan och kanske samtal, tar upp människors liv och arbete idag, och med utblick mot världen. Anknyta till människors erfarenheter och frågor är också en ingång till den kyrkliga påskhelgen, jämte fokus på dramat och en meditativ hållning – jag tror de aspekterna kan förenas.

Till sist vill jag säga att en meditativ och glädjeric musik betyder mycket för mig, och jag har upptäckt alltmer att psalmers texter kan ge uttryck för både bön och evangeliets tolkning – också psalmer från långt tillbaka som medeltid och 1700-tal. Musiken kan vara från olika genrer, och med både amatörer och professionella, bara den håller ihop som helhet i gudstjänsten.

4. Hur kan påskens budskap vara relevant för storstadsmänniskan i Stockholm?

Det längre stycket i svar till fråga 3 svarar delvis på denna fråga. Mer däröver tror jag att många människor idag är medvetna och informeras om händelser och situationer över hela världen, samtidigt som det kan finnas en större osäkerhet i Stockholm och Sverige kring arbete, studier och gemensamma värderingar i samhället. Jag tror kyrkan kan vara relevant med påskbudskapet, om hon tar människor på allvar i deras frågor, tankar, erfarenheter och kanske sökande, och visa på en förebild i lidande och hopp om en ny framtid med kärlek och rättvisa.

Det är i påskan likt i alla helger viktigt att kyrkan möter människor respektfullt och utgår både från sin samtid och de budskap man i kyrkan uppfattat och fångats av i bibeln och kyrkans tradition. Det pedagogiska arbetet kan vara viktigt – att översätta bibelns texter till samtiden, och ta fram de djupa berättelserna och budskapen i dem. När det särskilt gäller påskens texter och det traditionella påskfirandet i kyrkan, tror jag det är mycket viktigt att visa på intellektuell öppenhet, om man kan säga så. D.v.s. inte låsa fast bibeltexterna till en schematisk tolkning av skapelse – syndafall – frälsning, utan istället göra det utifrån den reflektion över människans samtida situation som jag uppfattar både skapelseberättelsernas författare och evangelisterna gör. Jag fann nyss, inför en lektionsförberedelse för SO i år 8, några rader i en teologi av Gustav Aulén. Där lyfter han fram just att de centrala bibelberättelserna talar om ett drama, och just denna samtidighet, inte en rationellt slutna världsåskådning. Evangeliet i möte med samtiden alltså, och jag tror det finns en medvetenhet om detta i Immanuelskyrkan.

Kommentarer till datorstödda intervjuer Immanuelskyrkans medlemmar

De svar jag fått med e-post från två av församlingens medlemmar ger en bra komplettering till intervjuerna med pastor Jenny Dobers. En viktig anledning att kompletterande intervjuer med lekmän är att de har ett åhörarperspektiv i sin upplevelse av påskgudstjänsterna medan pastorn har ett annat perspektiv i sin ledande roll under gudstjänstfirandet. Genom att använda de datorstödda intervjuerna bekräftas i vissa fall det som framkommit i huvudintervjun i andra fall ges förtydligande påpekande som för undersökningen framåt.

Intervjuer 1 med Pastor Josef Nsumbu

Den första intervjun med pastor Josef Nsumbu ägde rum i hans hem på Damkullevägen 37 i Brämhult, Borås måndagen den 20 december 2010 kl 12-14. Anledningen att jag genomför två intervjuer med pastor Josef Nsumbu är att det inte går att få tillgång till påskgudstjänsternas inspelningar eller annat skrivet material angående påsken 2010. Mitt syfte blir därför med den första intervjun är att få en muntlig redogörelse för hur påskfirandet går till i Ndjiliförsamlingen quartier 5 CEC i Kinshasa Kongo.

Jag frågar inledningsvis hur påsken firas.

Påskfirandet inleds med palmsöndagen. Församlingen sjunger hosianna sånger och det läggs en stor symbolik i att gudstjänstdeltagarna viftar med palmkvistar i gudstjänsten.

Pastor Josef Nsumbu berättar att det firas kvälls gudstjänster under hela påskveckan med olika teman varje dag. På skärtorsdagen är det Getsemane tema och församlingen firar nattvard. Pastor Josef Nsumbu framhåller blodets starka symbolik för att livet ligger i blodet. Jesu blod menar Josef är en renande kraft som man åkallar kraften i under gudstjänsten. Sångerna i påskgudstjänsterna har blivit översatta från europeisk symbolspråk t.ex. Jesu blod renar oss vitare än snö givetvis är snö ett okänt begrepp för kongoleser. Pastor Josef Nsumbu påpekar att om du berättar en liknelse har du en obligation att förklara den för att undvika missuppfattning. Ett stort bröd skickas runt under nattvardefirandet på skärtorsdagen så att alla kan bryta sin egen bit.

Josef Nsumbu berättar om långfredagens gudstjänst som firas på kvällen i Kongo eftersom det är en vanlig arbetsdag. Det är alltid en dyster atmosfär särskilt vid vissa sånger. Predikan kan ofta beröra Jesu ord på korset eller händelser kring korsfästelsen som den romerske officeren som inser vem han dödat. Gudstjänstdeltagarna särskilt kvinnorna ger alltid starka känslomässiga uttryck med gråt och klagan under långfredagens gudstjänst.

Pastor Josef Nsumbu förklarar att påskaften firas som en kvälls gudstjänst med musikteater om passionen med alla körer vilket organiseras av församlingens ungdomar.

Avslutningsvis frågar jag Josef Nsumbu om påskdagens gudstjänst. Det är en stor glädje då. Kyrkodeltagarna tar med sig blommor. Det blir nattvard och förkunnelse om seger över döden. Det förkunnas om Jesu Kristi identitet som den levande när alla andra religionsstiftare har dött.

Nattvardefirande under denna gudstjänst samlar flest människor under hela året. Det blir växelrop mellan pastorn och församlingen och sedan trosbekännelsen. Josef Nsumbu konstaterar att påskdagens gudstjänst är påskfirandes avslutning det firas ingen gudstjänst under Annandag påsk utan det är en vanlig arbetsdag.

Intervju 2 med Pastor Josef Nsumbu, Ndjili församlingen

Kinshasa Kongo⁶⁴

Intervju 2 med pastor Josef Nsumbu äger rum fredagen den 25 februari 2011 kl 09-10.30 i Immanuelskyrkan Borås. Vi genomförde intervjun i pastor Josef Nsumbus arbetsrum.

Jag inleder med att fråga pastor Josef Nsumbu om vad som predikas i Ndjilikyrkan under påsken.

Pastor Josef Nsumbu säger att det är Jesu väg till Korset. Det man betonar mest under påsken är hans lidande. För oss blir det ett sätt att visa den stora kärlek som han visade genom att ge sitt liv för oss människor trots att vi befinner oss i fattigdom men vår misär är aldrig större än den Jesus upplevde. När predikan om lidandet blir stark, utrycker församlingsmedlemmarna ibland detta genom att gråta öppet under gudstjänsten. Allt detta gör att påskveckan blir väldigt allvarlig men det slutar med mycket jubel på påskdagen. Då talar man om hoppet segern och det nya livet. Påsken börjar med glädje på palmsöndagen och sedan allvaret under veckan med många känslor för att sedan avslutas med glädje när vi möts på påskdagen.

Min andra fråga gäller påskfirandet på palmsöndagen. Då möts församlingen genom att man tar palmkvistar att vifta med. Palmen används i Kongo till fester både i sorg och glädje. Palmen en symbol för hela livet. Det är så mycket man kan få från palmträdet, vin, blad, ved, rötter, mattor och borstar. Kongoleser identifierar sig i den judiska seden att bryta palmkvistar för kungens intåg i Jerusalem. Det blir en stor glädje i palmsöndags gudstjänsten. Spännande att det plötsligt blir ett allvar efter glädjen under palmsöndagen.

Jag fortsätter med att ställa frågan om hur själva påskveckan firas.

Vi följer Jesus in i lidandet varje dag under veckan, säger pastor Josef Nsumbu. Varje dag har sitt tema fram till torsdagen. En känd evangelist i baptistkyrkan i Kongo pastor Makanzu Mavumilusa skrev en bok med påskmeditationer kallade Nzunga na Yesu= **Jesu lidande** på 1970-talet som blev ett stort bidrag för pastorer att förbereda påskfirandet.⁶⁵

Pastorn använder ett kapitels tema för varje dag. Man börjar på måndagen och tar upp hur folket blev vilselett. På tisdagens tema är det utfrågningarna av Jesus och anklagelserna mot honom. På onsdagen är det Judas Iskariots dag. Frågan ställs vilken person han var för att skapa en förståelse för hans motiv. På skärtorsdagen är den natten då Judas förräder Jesus och han blir arresterad. Skärtorsdagens gudstjänst firas med nattvard på ett lite annorlunda sätt. Vanligtvis är det så att nattvardstjänarna delar ut gåvorna till församlingen. Men på skärtorsdagens gudstjänst tar man ett stortbröd som pastorn bryter framför folket och lägger sedan i olika fat till nattvardstjänarna som sedan distribuerar faten så att varje deltagare tar sin bit. Församlingen tjänar varandra och detta skapar större samhörighet. En kör måste sjunga varje gång för sång och musik är ett viktigt inslag i den kongolesiska gudstjänsten. På långfredagen som inte är en helgdag i Kongo utan en vanlig arbetsdag så firas gudstjänsten på kvällen kl 18. Jesu lidande och tal på korset handlar det om då. Speciella sånger sjungs och gudstjänsten präglas av sorg. När jag stod i predikostolen såg jag hur känsliga besökare i gudstjänsten faller i gråt man kunde då få göra en paus och kanske ta upp en psalmsång. Det är viktigt att låta människor visa sina känslor och gråta ut som en helad process. Efter långfredagens gudstjänst lämnar kyrkfolket kyrkan sorgsna och gråtande

På påskafton lördag anordnas en sångkväll med drama av församlingens ungdomar. Pastor Nsumbu påpekar att det är viktigt att åskådliggöra och se i form av ett passionsdrama det som pastorn predikade under veckan. Upplägget under påskaftonskvällens gudstjänst är nu

⁶⁴ Bilaga 2

⁶⁵ Makanzu.M,Nzunga ya Yesu, Cedi Kinshasa 1971

mer i en avkopplad form för att kunna hämta sig från sorgkänslorna från långfredagens gudstjänst.. Passionsdramat avslutas alltid med uppståndelsen för att förebåda påskdagens glädje. Det blir en betraktelse av pastorn om vad som hände i dödsriket när Jesus var död. Inför avslutningen av påskveckan binder man en palmportal till kyrkan.

På uppståndelsedagen påskdagen tar de gudstjänstbesökarna som kan med sig blommor. Det blir en stor fest där många körer sjunger. P.g.a. fattigdom har inte alla tillgång till blommor då binder man blommor av papper istället för att dekorera kyrkan. Det blir alltid nattvard i påskdagens gudstjänst.

Jag frågar om pastor Josef Nsumbu sätt att predika. Han menar att det evangeliska samfundet i Kongo är en evangeliserande kyrka dvs. de riktar sig till de oomvända i varje gudstjänst. Den själavårdande delen i predikan är alltid stor eftersom det bland så många tusen medlemmar alltid finns sorg och saknad efter någon som avlidit. Den homiletik som vi betonar i Afrika är att när vi bygger en predikan så eftersträvar vi att bevara ett helhetsgrepp i förkunnelsen.

Jag vill i min intervju ta reda på vilken kontextuell modell pastor Josef Nsumbu använder. Han menar att i den svåra livssituationen i Kongo idag är den *praktiska modellen* mycket viktig. Varje predikan måste landa i den konkreta situationen för åhörarna. Pastor Josef Nsumbu vill även betona det transcendentia genom att det ofta sker en förmedling av profetiska budskap i ett karismatisk och extatiskt sammanhang. Josef håller helt med teologen Makanzo som i sin bok betonade behovet att återvända till Bibelns ord för att skapa en äkta kristendom.⁶⁶

Pastor Nsumbu menar att vi i Kongo ska vara kristna men samtidigt afrikaner. Det finns ett behov att sortera vad som är bra från kulturen och vad som är bra från bibeln för på så sätt skapa en ny kultur och ett nytt budskap. Ett samspel mellan kulturen och bibeln är mycket viktigt och detta blir en tydlig koppling till den *syntetiska modellen*.

Jag frågar pastor Josef Nsumbu om vilka kulturella yttringar som han observerat i Ndjilikyrkan. Pastor Josef Nsumbu var med och introducerade två olika typer av gudstjänster en fransk mer tydligt strukturerad liturgi som riktar sig till de mer välutbildade och en mer traditionell kikongo⁶⁷ gudstjänst som får en mer folklig och spontan utformning. Pastor Josef Nsumbu menar att han nu har observerat att en kulturell degradation har tilltagit eftersom tendensen är att fler och fler kommer till de franska gudstjänsterna vilket ofta leder till att de inte kan upprätthålla sin struktur och respekt för tiden. Nu tenderar gudstjänsterna att flyta samman i tid och det blir en utarmning av församlingen. De intellektuella tenderar att försvinna och många ungdomar kommer till och det blir en brist på ordning och respekt för att hålla gudstjänsttiden. Orsaken till detta menar Josef Nsumbu kan vara stor arbetslöshet i samhället och därför har man inga tider eller höga krav att respektera tiden då mycket flyter samman till en lång väntan.

Vad tror du påverkar den sociala förändringen i församlingen frågar jag pastor Josef Nsumbu. Han menar att hopp och längtan finns men det finns något mycket mer nämligen att gudstjänsten är en viktig mötesplats. Många andra intressen föreningar planerar sina möten i samband med gudstjänstfirandet på söndagen. Det annonseras ofta som pålysning i gudstjänsterna att vi möts i Ndjili efter gudstjänsten. Kyrkan hjälper till att samordna det som fattas i samhället att underlätta och lösa sociala problem. När samhället är i kaos då är kyrkan det sammanhållande kittet. Jag frågar vad som händer efter gudstjänsterna? Många stannar kvar på kyrktorget framför kyrkan och umgås. De samtalar om livets alla bekymmer.

Jag frågar pastor Josef Nsumbu vilka dominerande grupper det finns i församlingen. Han kallar en för strukturalisterna som eftersträvar större ordning och respekt för tid och de annan för de traditionella som vill behålla ett inslag av guds ledning dvs.

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ **Kikongo**= är modersmål för de flesta etniska [kongoleser](#).

gudstjänstordningen är bara ett förslag och gudstjänstledare lämnas stor frihet att improvisera under gudstjänsten.

Pastor Josef Nsumbu berättar att hans företrädare som pastor i Ndjilikyrkan pastor Nsemi var en person som starkt betonade respekt för tiden. När en gudstjänst tar slut kan man inte säga, men när gudstjänsten ska börja var självklart på utsatt tid enligt honom. Han kunde inleda en vigselgudstjänst på utsatt tid men då hade inte bruden anlant till kyrkan. Pastor Nsemi började ändå trots brudgummens stora oro och mitt i gudstjänsten anlände bruden. Det enda pastorn gjorde var att låta kören sjunga en sång till så att bruden kunde komma in och delta.

Pastor Josef Nsumbu förklarar att pastorn i Kongo har en särställning som Guds tjänare. I det afrikanska samhället har det alltid funnits en andlig vägledare. Pastorn intar denna ställning som den gudomliga förmedlaren. När kyrkan har investerat i en lång utbildning vill hon se upp till pastorn som den andliga rådgivaren. Pastor Josef Nsumbu ifrågasätter om demokrati är ett bra begrepp för en kyrka? Den kyrkliga demokratin måste vara differentiell och kan inte ha samma principer som i övriga samhället. I bibeln finns många exempel på minoriteter som hade rätt. Jag ställer en följdfråga om han tycker att pastorn i Kongo styr församlingarna för mycket. Pastor Josef Nsumbu säger att det inte nödvändigtvis är så. Pastorn är främst en inspiratör men vår kyrka CEC Kongo respekterar alltid pastorns ledning i de andliga frågorna.

Jag frågar avslutningsvis om vilka de dominerande grupperna är i kyrkan. Han menar att ungdomsrörelsen har blivit starkt dominerande. Ekumenisk internationella bibelstudierörelser som Scripture Union har fått stort inflytande i sångval, lovsånger samt undervisningsmaterial. I deras material intar bibeln en central plats. Pastor Josef Nsumbu brukade läsa kyrkans konstitution för att underlätta förståelsen av kyrkans liv och få bort vissa brister i kyrkolivet.

Reflexioner från lekmän i Ndjili, Quartier 5, CEC församlingen

Kinshasa Kongo⁶⁸

Här var jag tvungen att igen använda datorstödda intervjuer.

Min intervjuperson i denna del av uppsatsen är en diakon Descartes Ngwalade Bakeba i Ndjili, quartier 5 CEC församlingen. Pastor Nsumbu hänvisade till honom som en person som har aktuella och centrala insikter i Ndjiliförsamlingens liv. Han har också blivit utvald för att han har kunnat organisera en insamling av frågemallen bland ett urval av representativa församlingsmedlemmar.

Frågemallen (se bilaga 5)

Fråga 1 Hur har församlingsmedlemmarna förberett sitt påskfirande?

Fråga 2 Har lekmän deltagit i församlingens påskfirande?

Fråga 3 Vilka inslag i påskfirandet är viktigast?

Fråga 4 Vilken betydelse har påskfirandet för stadens människor där ni bor?

I ett U-land som Kongo tvingas man göra undersökningar via en organisatör eftersom inte alla informanter har tillgång eller kunskap i moderna kommunikationsmedel t.ex. e-post. Descartes har valt ut 42 personer som har svarat på frågemallen.⁶⁹ De utgör 19 kvinnor, 8 män och 15 ungdomar. De representerar ålder 25-77 år, 9 arbetar med hushållsarbete, 10 är studenter, 9 arbetslösa, 6 jordbruksarbete, 4 privatanställda och 4 statligt anställda. De är boende i stadsdelen Ndjili, Kinshasa. Utbildningsnivå grundskola eller högre utbildning.

Denna grupp visar också den socio- ekonomiska fördelningen av Ndjili CEC

⁶⁸ Bilaga 5

⁶⁹ Bilaga 5 Frågemall Ndjili

församlingen.

En viktig aspekt av det sociala livet i det kongolesiska samhället är uppdelningen i umgänget mellan män, kvinnor och ungdomar blandat med pojkar och flickor.

Fråga 1 Hur har församlingsmedlemmarna tillsammans förberett påskfirandet i församlingen?

På det andliga planet har församlingens ledare d.v.s. pastorer, diakoner, rådgivare och ansvariga för församlingens olika ansvarsområden dragit sig tillbaka för en 2-3 dagars retreat som ägnas åt bön och att söka Guds vilja för påskfirandets utformning. Denna andliga uppladdning tjänar också till att inspirera till bön, fasta och personlig uppoffring. Palmsöndagen, skärtorsdagen och långfredagens särskilda tema och liturgi har till en viss del fallit i glömska. Påskdagen och påskveckans firande har minskat i betydelse jämfört med för 10-20 års sedan och nu blivit mer ett rutinartat firande. Bl.a. finns det numer inget urskiljbart tema signifikant för varje dag i påskveckan som det fanns för 10-20 års sedan.

Påskbudskapet har fått en betoning på att Jesus Kristus är givaren av den Helige Ande och Andens nådegåvor. En starkare betoning i förkunnelsen i betydelsen av Jesu blod som runnit på Golgata och renar och helar alla som tror på honom.

Fråga 2 Har lekmän deltagit i påskfirandet?

Ja i gudstjänstledning, i böner, assisterar temagudstjänster, insamling av kollekt, tiondegivande och frivilliga gåvor, duka och förbereda nattvardsfirandet, utdelande av nattvarden i kyrkan, sjukhus och i hemmen för gamla och sjuka. Pastorerna och de ordinerade diakonerna i församlingen har administrerat lekmännens deltagande.

Fråga 3 Vilket inslag i påsken är viktigast?

Budskapet att Jesus Kristus har kommit att söka efter de förlorade själarna på jorden och att han dött och uppstått för att rädda oss. Budskapet att Jesu dyrbara blod ger helande för de som tror på honom samt korset betydelse för hur jag ber och lever mitt liv. Påskbudskapet betydelse för min helgelse och att bistå mej i mina förböner för andra. Påsken innebär Guds största kärlek bevisad för världen. Jesu törnekrona påminner att han renar vårt huvud för sanningen om honom. Den kristnes intellekt renas av tron på Jesu försonande blod. Mitt vittnesbörd är att den sanna påsken innebär för mig att Jesus Kristus är min Herre och min Frälsare.

Fråga 4 Vilken betydelse har påskens budskap för stadens människor där ni bor?

Männen passar på att ta ledigt under påskdagarna och besöker stadens barer för att ägna sig åt fylleri och traditionella danser.

Kvinnorna däremot ägnar sig åt det kristna påskfirandet. De jämför sin egen erfarenhet av smärta vid barnafödandet med Jesu lidande på väg till korsfästelsen. Kvinnorna visar sin sorg och gråter öppet under en känsloladdad predikan eller under ungdomarnas passionsdrama på påskaftonskvällen. Kvinnorna ger sedan uttryck för sin glädje över Jesu uppståndelse på påskdagen med glädjetjut och proklamera detta budskap med höga AMEN rop.

Ungdomarna har tappat intresse för påskfirandet och intresserar sig mer och mer för Valentin firandet 14 februari. De förbereder då sig för att gå ut med sina kompisar, besöka turistplatser, dansar till profana och omoraliska sånger under intag av alkohol.

Sammanfattning och kommentarer av intervjuerna

Tillsammans utgör alla kvalitativa intervjusituationer och de datorstödda intervjuerna mitt primära källmaterial i den empiriska delen av min uppsats. Jag vill här försöka ge en sammanfattad bild av hur intervjuerna tjänat mitt uppsatta syfte att upptäcka hur teologi och gudstjänst samverkar med den kulturella miljön.

Intervjuer med Immanuelskyrkans medlemmar

Immanuelskyrkans personal framförallt pastorerna visade ett stort intresse och var behjälpliga för att jag skulle kunna förbereda intervjuerna. Pastor Jenny Dobers har försett mig med nödvändigt material som kasset inspelningar av hennes predikningar, gudstjänstordningar och annat relevant material. Hon avsatte en förmiddag för genomförandet av mitt besök i kyrkan och den kvalitativa intervjun. I efterbearbetningen som genomläsning av intervjun och slutdiskussionen har hon också varit behjälplig och gett synpunkter och kommentarer.

Pastor Jenny Dobers har också varit en nyckelperson vad gäller de datorstödda intervjuerna med de två församlingsmedlemmarna. Hon har kontaktat intervjupersoner och förmedlat kontakten med dem. I mina datorstödda intervjuer har intervjupersonerna svarat snabbt och gett utförliga svar. Jag har även skickat intervjurexemplaren och fått enstaka kommentarer.

I intervjun med pastor Jenny Dobers framkom hur den s.k. gudstjänstgruppen startade och har fungerat som en resurs för att planera påskfirandet. Hon påpekade att denna grupp av lekmän utgör en viktig tillgång för pastorerna i deras gudstjänstförberedelse och planering av församlingens andliga liv. Gruppen tillför inte bara lång erfarenhet av påskfirande men också en teologisk medvetenhet.

Mötet med olika människor var en genomgående inspirationskälla för Jennys uppdrag som predikant i församlingen. I församlingen finns många med mycket högutbildning och som arbetar som experter inom många olika samhällssektorer. Hon menar att mötet med dessa människor kan vara utmanande och till en stor inspiration. När det gäller den *praktiska modellen* tycker hon det är svårt att vara tydlig och konkret när det gäller ett praktiskt politiskt engagemang.

I intervjun framkom svårigheten att som pastor vara en medlare mellan olika synsätt i församlingen. Hon ger exempel på att en tydlig och dominerade grupp är de som företräder en välplanerad gudstjänstform som de anställda ansvarar för och en annan grupp som anser att gudstjänsterna blir för välorganiserade och önskar mer spontanitet och lekmannainslag i gudstjänsterna. En annan fråga som är omdebatterad är hur mycket resurser församlingen ska ge till församlingens musikliv.

Jenny ger också exempel i intervjun på att hon uppfattar församlingen som en kreativ miljö med mycket starkt musikliv och kulturutbyten. Församlingen gästas regelbundet av olika samhällsdebattörer och kulturpersonligheter som inspirerar nyskapandet i församlingen.

Intervjuer med Ndjilikyrkans medlemmar

För att kunna skapa en bild av Ndjiliförsamlingens påskfirande och kulturförändring har pastor Josef Nsumbu varit mycket behjälplig. I brist på möjligheten att anskaffa kasset inspelningar eller tryckta gudstjänstordningar har jag genomfört en första intervju med pastor Nsumbu där han kunde i sitt hem med egna bilder och litteratur återberätta Ndjilikyrkans påsktraditioner och kultur kring påsk. Han påpekade i intervjun hur en kongolesisk gudstjänst ofta ger starka känslomässiga uttryck av sorg när det gäller Jesu lidande död men och glädje och jubel i firandet av Jesu uppståndelse. Pastor Nsumbu visade tydligt på hur olika symboler som palmkvistar i palmsöndags gudstjänsten och Jesu blod i nattvardsfirande spelar en viktig roll i påskfirandet. Deltagandet i påskdagens nattvardsfirande är störst jämfört med alla andra gudstjänster under året.

Jag intervjuade sedan pastor Josef Nsumbu en andra gång i Immanuelskyrkan i Borås. Han avsatte en hel förmiddag till intervjun och hade förberett detta tillfälle genom att studera min utskickade frågemall. Han kunde också vid intervjun visa pastor Makanzus bok om Jesu lidande.

Han förklarade i intervjun hur denna bok spelat en viktig roll för påskfirandet i församlingen. Framförallt genom att fokusera på ett särskilt tema varje dag under

påskveckan. Pastor Nsumbu framhöll också hur ungdomar organiserar ett passionsdrama på påskaftonskvällen vilket spelar en viktig roll för att bearbeta de många känslor av sorg som uppstått vid långfredagens gudstjänst.

Pastor Nsumbu beskriver i den andra intervjun spänningen mellan två rivaliserande grupper i församlingen. Han själv tog initiativ till införandet av franskspråkiga gudstjänster som eftersträvade en tydlig gudstjänstordning med repsekt för tiden. Samtidigt finns en grupp av traditionalister som betonar spontanitet och inspiration. Pastor Nsumbu förklarar också noga i intervjun den kongolesiske pastorns ställning. I det afrikanska samhället har det alltid funnits en andlig vägledare. I dagens afrikanska kyrka intar pastorn självklart denna roll. Jag frågar då om pastorns roll blir för styrande i församlingen men Nsumbu menar att det nödvändigtvis inte är fallet. Pastorn är en inspiratör som möts med stor respekt i sitt ledarskap. Han förklarar i intervjun att när brister i församlingslivet uppstår är det pastorns uppgift att återföra församlingen till den grund och konstitution som församlingen vilar på.

Efter intervjuerna med pastor Nsumbu var han mycket behjälplig att förse mig med en kontaktperson i Ndjilikyrkan som jag kunde genomföra en datorstödd intervju med. Till denna person en diakon vid namn Deschartes ngwala bakeba skickade jag en frågemall. Han svarade snabbt och jag fick aktuella svar på församlingens påskfirande och kultursituation.⁷⁰

Slutsatser och slutdiskussioner

Det finns i studien av de två lokala församlingarna i Stockholm och Kinshasa inslag av tydlig anknytning till de kontextuella modellerna men även kritik och svårigheter att tillämpa dem. Jag kan konstatera att de modeller i kontextuell teologi som jag presenterat i uppsatsen är relevanta och tar sig uttrycksformer i de två kyrksituationerna som jag undersökt. Det finns även tydliga återkopplingar till fornkyrkans påskfirande i de två församlingarna.

Till sist för jag en slutdiskussion där man kan observera olika kulturer som uppträder i församlingarna. Det framkommer också en viss kulturell förändringsprocess som kan observeras. Exempel på detta är synen på musiklivet i Immanuelskyrkan och ungdomskulturen i Ndjilikyrkan.

Jag kan konstatera i mina slutsatser att båda församlingarna har stora möjligheter och även visa hot inför framtiden. Immanuelskyrkans gudstjänst grupp är en god början som kan utvecklas mer genom att fördjupa sin förståelse av fornkyrkans påsktraditioner. Hoten utgörs av svårigheterna att knyta an till nutidsmänniskans djupaste behov av symbolhandlingar och livsförståelse i ljuset av påskens firande. Ndjilikyrkan har en god ansats i att avsätta tid till retreat i bön och avskildhet men saknar en tydlig grupp som förbereder påskfirandet lik den i Immanuelskyrkan.

Hoten för Ndjilikyrkan är att det tydliga liturgiska genomförandet av påskens tematiska möten under påskveckan minskat och behöver återupplivas. Jämställdhetsarbetet behöver intensifieras så att både män och kvinnor och ungdomarna i församlingen kan stödja och komplettera varandra i församlingens liv och verksamhet.

Slutdiskussion

I min slutdiskussion analyserar jag tillämpningen av Bevans teorier om sex kontextuella modeller. Med utgångspunkt från djupintervjuerna i tidigare kapitel drar jag slutsatser om hur modellerna tillämpas i de två församlingarna.

I min fortsatta slutdiskussion analyserar jag vilken återkoppling som finns i de två församlingarna med fornkyrkans påskfirande på 300–500-talet genom att ställa följande frågeställning: Vilka återkopplingar till fornkyrkans påskfirande går att hitta i de två

⁷⁰ Bilaga 5

moderna församlingarna?

Slutdiskussionen avslutas med att analysera Wards teorier om att teologin talar ifrån Jesus Kristus till den kultur den befinner sig i. Hur förändras kulturen? En definition av kultur som Ward använder är att kultur innebär en egen utbildning av sin ande där allt det bästa mänskliga odlas.⁷¹ Hur sker den sociala förändringen? Kulturförändring menar Ward beror på föreställningar och längtan alltså vad gör en tro trodd? Avgörande om tron blir trodd är om den kan ge tröst i den situation den uppträder. Den kulturella omvandlingen styrs av hoppet menar Ward. Jag sammanfattar dessa frågor i frågeställningen: Vilken kultur uppträder i församlingarna under påsken?

Immanuelskyrkan–Stockholm

I intervjun med pastor Jenny Dobers anser hon att i sin predikoförberedelse tillämpar hon till viss del den *antropologiska modellen* som tar vara på värdet i människan. Predikantens uppgift blir att hjälpa församlingen att upptäcka Gud i sina egna liv, att ta människans verklighet på största allvar. Pastor Jenny Dobers kan t.ex. ta sin utgångspunkt för sin reflexion ifrån samtalet med sin hårfrisörska om hennes sökande efter en präst till sin vigsel eller ett hembesök hos en äldre församlingsmedlem som delar sina vardagsbekymmer. Ett tredje exempel kan vara om Jenny arbetar med en samhällsfråga om något aktuellt ämne t.ex. bistånd, så kan hon ha medlemmar i församlingen som arbetar på högsta statliga nivå med denna fråga. Samtalen med olika människor hjälper henne förstå vilka teman som är viktiga att ta upp i predikan, säger hon. Ytterligare anknytningspunkter till människor är genom skönlitterära böcker och aktuella filmer.

Jenny Dobers använder det mänskliga vardagslivet och drar sedan in Gud och evangeliets budskap. Det uppstår då en konstant dialog mellan budskap och miljö. Hennes förhållningssätt har tydliga drag med den *syntetiska modellen*. Jenny säger att predikan bör samspela med predikantens förhållningssätt i övriga livet. För att vara trovärdig predikant ska man fånga upp andras röster och särskilt de som sällan hörs. Jenny inspireras av den *praktiska modellen* med sin betoning på befrielsesteologi. Kristen identitet måste förstås utifrån social förändring i ett sammanhang. Den praktiska modell tar sig uttryck i hur evangeliet blir praktisk handling. Här känner Jenny att förkunnelsen ofta hamnar i hur vi t.ex. kan göra något för de allra minsta i vår egen närmiljö där vi lättare kan påverka. Hon uttrycker beundran för de kristna som vågar gå längre genom att tydligt i konkreta händelser i samhället t.ex. försvara utsatta flyktingar samt i konkret ställningstagande i miljöfrågor.

Pastor Jenny Dobers beundras av de medlemmar jag frågat i min uppsats för att hon på ett förtjänstfullt sätt utvecklat gudstjänstlivet med mer lekmanna medverkan, fördjupning i symbolhandlingar, inlevelse i textsammanhang m.m. En medlem uttrycker också vikten av att Jenny tar människors frågor på allvar, tankar, erfarenheter samt sökande. En teologi som lyfter fram de centrala bibeltexterna som ett drama men samtidigt vill ta människan och hennes livsfrågor på allvar eftersträvas i Immanuelskyrkan och detta förhållningssätt menar Bevans är en *syntetisk* kontextuell modell.

Likheter med fornkyrkan kyrkan.

Dop bekräftelse och nattvard i påskdagens gudstjänst är en tydlig koppling till forn kyrkans påskfirande, där dopet endast förekom i påskdagens gudstjänsten och de nydöpta för första gången deltog i nattvards firande. Även nattvards firande på skärtorsdagskvällen kommer från den tidiga kyrkotraditionen, liksom läsandet av bibeltexter ur Jesu Kristi lidandes historia varje veckodag, måndag till skärtorsdagen. En tydlig symbol handling som tidigt förekom i kyrkans historia var utdelandet av påskliljor på påskdagen.

Tydliga olikheter med fornkyrkan kyrkan.

Fornkyrkans viktigaste påskhögtid var påsknattsvakan. Den inleddes med att fastan

⁷¹ Ward.G, *Cultural transformation and religious practice* ,Cambridge University press 2005 s.40

intensifierades d.v.s. man avstod från all mat under påskafton eller för fyrtio timmar före soluppgången på påskdagen. Brytandet av fastan är eukaristin eller nattvarden som firas vid påsk soluppgången i slutet av påskvakan. Påsknattsvakan har också en stark symbolisk effekt genom att den bestod i att sitta inledningsvis i mörkret för att sedan vaka in gryningsljuset så att själva påskfirandet av uppståndelsen kom i den nya dagens första ljus ett dramatiskt skeende som symboliserar det "sanna ljuset, som upplyser alla"⁷²

Ingen fasta som är gemensamt genomförs under påskveckan. Det finns under påskveckan fram till påskdagen, inga renings ceremonier t.ex. församlings föreståndares fotatvagn av de nydöpta. Det finns inte heller något särskilt tema under påskveckans onsdag, om Judas Iskariots förrådande av Herren. Några palmkvistar på Palmsöndagen finns inte heller. Ingen tematisk struktur av påskveckan mellan måndag – onsdag och påskafton (lördag).

Fornkyrkans kyrkotradition praktiserade och uppmanade till vallfärd i påskhändelsernas centrum i och kring Jerusalem under påskveckan. Detta finns beskrivit i en gallisk nunnas resedagbok från år 400 hur kristna vallfärdar till de heliga platserna⁷³. De besöker kyrkor på de heliga platserna, går konkret i Jesu fotspår på sitt lidandes väg, bryter palmkvistar, hör tuppar gala, kysser träet som sägs vara från Kristi kors m.m. Fornkyrkan följde en tydlig liturgi infört av biskopen i Jerusalem Kyrillos 300-talet.

Påskkultur i Immanuelskyrkan- PÅSKLILJAN

Symbol för uppståndelse- ny start

Ur de tillsynes döda lökarna kommer det nya livet fram i form av gula färggranna blommor med gröna blad. De delas ut i kyrkans på påskdagen som ett tecken på att Jesus uppstått. I bibeln är liljan en symbol för skönhet. Pelarna i Salomos tempel hade formen av en utslagen lilja. När påskliljan är utslagen har den en trumpetliknande form. Under påskfirandet hörs påskropet som en trumpetstöt, Kristus är uppstånden, symbol för vänskap, ridderlighet och hopp. Hur går påskfirandet till? Påskfirande inleds med palmsöndagen där Jesu väg till Korset är gudstjänstens tema. Mycket sång och musik i olika former framförs med betoning på amerikansk gospelmusik och orgelmusik. Det är en liturgisk tydlighet då församling och liturg växelläser vissa texter avsnitt.

Påsk veckan måndag-onsdag domineras av musiksamlingar och konserter huvudsakligen på dag tid utom onsdagens konsert kl 19. Detta är ett tydligt drag då musiklivet är en väldigt stark kultur i församlingen. Många olika musikformer förekommer olika genrer psalmer från medeltid och klassisk musik framförs av både amatörer och professionella. Det finns dock en strävan att hålla allt samman till en urskiljbar helhet. Tisdagen har en morgonandakt.

Skärtorsdagen har två andakter med nattvardsmåltid i kapellet vid kyrktorget. Endast bibelmeditationer förekommer och ingen textutläggning. Man har nattvardefirande runt ett

⁷² Bibeln *Johannesevangeliet* kapitel 1 vers 9, Bokförlaget Libris Örebro 2000

⁷³ Rubensson, S *Svenskt patristiskt bibliotek band 1*, s 108-116

gemensamt bord och andakten avslutas med att man går in i kyrkorummet och klär av nattvardsbordet.

Det är viktigt med symbolhandlingar och tydliga kontraster mellan enkelheten och det allvarstygda i långfredags gudstjänsten. Det finns inga ljus utom Kristusljuset som symboliskt släcks i gudstjänsten samt endast fem röda rosor påminner om Jesu sår.

Hammarslagen slår vid Jesu korsfästelse. Det är ingen orgelmusik, församlingen sjunger acapella. Det serveras inget kyrkkaffe efter långfredags gudstjänsten. Detta utformande bidrar till att förstärka stillhet och begrundan inför Jesu lidande på korset.

Påskdagens fest gudstjänst innehåller ett överflöd av liv. Hela kyrkan smyckas med påskliljor i ljushållarna vid varje bänkrad, mycket körsång och orgelmusik, nattvard och dopbekräftelse, Procession och påskrop Kristus är uppstånden Det anordnas inga samlingar påskafton eller annandag påsk.

Det finns en pågående debatt och olika åsikter om den svenska 11-gudstjänstens utformande. En del i församlingen önskar en mycket välplanerad gudstjänst där många av de anställda medverkar och en annan grupp önskar mer lekmanna medverkan och mer spontanitet i gudstjänsterna. Sympatierna för välorganiserade gudstjänster dominerar. En annan diskussion i församlingen berör resurser till musiklivet. En grupp vill satsa på resurser på musiklivet och värna om församlings musikarv och kvalitén en annan grupp vill ha större utbud och fler musikformer i församlingen t.ex. att ge ungdomarnas musikstil mer utrymme. Under de senaste åren har fler lekmän deltagit i musiklivet under gudstjänsterna än tidigare. Det finns också en större öppenhet än tidigare att förena olika musikstilar. Det finns en vilja att leva i det kreativa t.ex. musiklivet, närhet och kontakt med ett rikt kulturliv i kyrkans närhet.

Det pågår en intellektuell öppenhet d.v.s. en tendens att inte låsa fast bibeltolkningen i en fast lära men att utifrån en ständigt aktuell reflektion söka förstå nutids människas livssituation. Olika kulturpersonligheter i Stockholm bjuds in och samtalar om sin livstolkning. En intressant observation är att under påsken som är den största högtid kristna högtiden på hela året är många församlingsmedlemmar bortresta. Detta kan bero på att även kyrkolivet påverkas i det postmoderna storstadslivet på så sätt att skollov och ledigheter styr när vi reser bort och söker avkoppling och frihet från stressen i storstaden. En stor utmaning ligger i att som kyrka tränga igenom allt annat utbud i Stockholm så att våra gudstjänster är viktiga och att alla är välkomna hit. I en församling finns olika mötesplatsen där det allmänna medvetandet skapas. I Immanuelskyrkan är oftast denna mötesplats kyrkkaffet som serveras i direkt anslutning till gudstjänsterna. Många gudstjänstbesökare tar sig tid till kyrkkaffe och gemenskap. En annan mötesplats är de olika serveringsgrupperna som ansvarar för kyrkkaffe, minnesstunder m.m. Här uppstår en gemenskap när man arbetar tillsammans.

I Immanuelskyrkan är musiklivet en dominerande kultur och det finns en pågående debatt om hur resurser ska fördelas. Mångkulturalitet är en del av församlingslivet med tre olika gudstjänstgrupper med olika språk och etnicitet. En koreansk och en internationell engelskspråkig multietnisk grupp och så den svenskspråkiga gruppen. Mångkulturaliteten i församlingen speglar delvis den mångkulturalitet som finns i Stockholm som stad. Under påskfirandet de senaste åren ges tillfälle att medlemmar och besökare ur de olika gudstjänstfirande grupperna kom till gemensamma samlingar. I den allt hårdare konkurrensen i samhället behövs kyrkan för att hävda en solidarisk etik och skapa gemensamma mötesplatser. Påskens gudstjänster har en meditativ prägel för att ge möjligheter för människor att bättre kunna tolka sin vardag.

Ndjili församlingen–Kinshasa Kongo

När jag frågade pastor Josef Nsumbu vilken kontextuell modell han använder värjer han sig mot ett modelltänkande som Bevans. Han menar att den afrikanska livserfarenheten är så

inbegripande i all mänsklig livserfarenhet så man kan inte på ett enkelt sätt dela upp uppdraget att predika in i denna verklighet. Utgångspunkten är oftast den svåra livssituationen som människorna befinner sig i, med inbördeskrig och stora umbärande. Detta gör säger pastor Nsumbu att den *praktiska modellen* är mycket viktig. Varje predikan säger han måste landa i den praktiskt konkreta livssituationen för åhörarna. Den homiletik vi betonar i Afrika är att när vi bygger predikan eftersträvar vi att bevara ett helhetsbegrepp i förkunnelsen, säger pastor Nsumbu. Detta har sin orsak i att i den stora skaran av gudstjänstfirare finns det alltid de som just nu upplever sorg och saknad eftersom det inträffar många tragiska dödsfall varje vecka. Det måste då finnas en själavårdande del i predikan. I gudstjänsterna finns också många oomvända som predikan riktar sig till. Därför avslutas ofta predikan med en inbjudan till omvändelse. I reflektionerna och svaren från församlingsmedlemmarna betonas bön om helande för sjukdomar genom anropande av kraften i Jesu blod vid påsken och även påskförkunnelsen att ta emot och praktisera den helige andes nådegåvor kan hänsyfta på den praktiska modellen. Även en betoning av den *transcendentia modellen* finns genom att betona det profetiska budskapet i en karismatisk kontext. Den *syntetiska modellen* dominerar på så vis genom att behovet att återvända till bibelns ord betonas samtidigt som kulturen betonas d.v.s. att vara kristen och samtidigt afrikan. Behovet att sortera vad som är bra från kulturen och vad som är bra från bibeln för att på så sätt skapa en ny kultur och ett relevant budskap är viktigt. Det är ett samspel mellan kulturen och bibeln. Ett exempel som pastor Nsumbu nämner på detta kan vara att predika anknyter till olika afrikanska talesätt t.ex. ”wata ngana bangula” d.v.s. berättar du en liknelse måste du förklara den. Min slutsats blir att Pastor Josef Nsumbu vill tillämpa alla modeller med en betoning på den praktiska modellen.

Likheter med fornkyrkan kyrkan

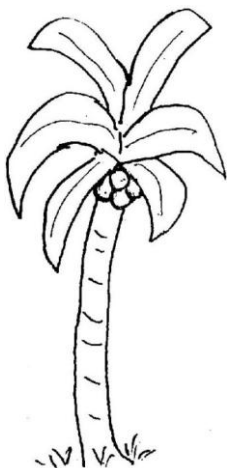
Gudstjänstdeltagarna kommer till palmsöndagens gudstjänst med palmkvistar. Detta har ett starkt symboliskt värde. De använder palmkvistarna i påskfirandet genom att de viftar och dekorerar kyrkan med dem.

De har en tydlig tematisk struktur hela påskveckan. Jesu lidandes historia följs under påskveckan liksom i fornkyrkan. Det förekommer ett särskilt tema om hur Jesus blir förrådd av Judas Iskariot i onsdagens tema. Passionsdramat och förkunnelsen om Jesus i dödsriket på lördagen. Starka känsloutlevelser med suckan och gråt över Jesu död liknar den som fornkyrkan upplevde under långfredagens gudstjänst och lördagens passionsdrama gudstjänst. De firar också nattvard på skärtorsdagen och på påskdagen.

Tydliga olikheter

Det förekommer inget dop eller dopbekräftelse under påskhögtiden påskveckan. Det finns heller inga reningsceremonier eller fotatvagningar som utförs av de ledande i församlingen. Församlingen firar ingen påsknattsvaka.

Påskkultur i Ndjili, Kinshasa, KONGO-Palmen

Palmen är en symbol för hyllning och seger. Att vid lövhyddohögtiden svinga palmkvistar som kan bli upp till 6 m långa är en hyllning värdig en konung. Jesus

möttes på detta vis vid sitt intåg i Jerusalem. Inför tronen och Lammet står också de frälsta med palmer i sin händer och hyllar honom som har vunnit seger I kongolesisk kultur är palmen en livsviktig symbol både i fest och sorg. Den blir en symbol för hela livet. Ur palmen utvinns vin, blad för mattvävnad, ved, rötter för borstar m.m. Hur går påskfirandet till?

Förberedelsen inför påskfirandet betonas. Under några dagar 2-3 samlas de ledande i församlingen pastorer, diakoner, ledande lekmän som har särskilda funktioner i en andlig retreat som ägnas åt bön och att söka Guds ledning för påskfirandets utformning Denna retreat syftar också till att inspirera till fasta, bön och självuppoftningar. Påskfirandet inleds med palmfestens gudstjänst söndagen före påskdagen. Då kommer gudstjänstbesökarna med palmkvistar och viftar med dem i gudstjänsten. Det blir en stor glädje som sedan förbyts i påskveckans sorg och allvar. Följande beskrivning av pastor Nsumbu härrör sig från början av 1980-talet till mitten av 1990-talet. Detta tydliga tematiska och tydliga påskliturgiska firande har successivt minskat i betydelse och nästan försvunnit under 2010-talet. Under påskveckan följer vi Jesus i lidandet och varje dag har sitt tema fram till skärtorsdagen. Pastor Makanzu Mavumilusas bok *Nzunga ya Yesu* ligger till grund för veckans passionsmeditationer. Under måndagen blir det kvälls gudstjänst kl 18 med temat: *Folket blir vilselett* och körer sjunger. Tisdagens kvällsgudstjänst med tema: *Utfrågningen av Jesus och anklagelser mot honom*, samt körsång. På onsdagen hålls en kvälls gudstjänst med tema om Judas Iskariot hans motiv och öde, tillsammans med körsång. Skärtorsdagen med kvälls gudstjänst och nattvard. Här tar pastorn ett stort bröd och bryter det framför församlingen och lägger sedan brödbitarna på olika fat som sedan distribueras av nattvardstjänarna. Denna form skapar samhörighet mellan medlemmarna. Långfredagen är en vanlig arbetsdag i Kongo. Därför samlas församlingen på kvällen kl 18. Under denna gudstjänst om Jesu lidande och död på korset kunde känsliga gudstjänstdeltagare falla i gråt så pastorn fick ta upp en sång för att trösta församlingen. En viktig aspekt av gudstjänstkulturen är att de som behöver få visa sina känslor och gråta ut som en helande process. Efter gudstjänsten lämnar kyrkobesökarna kyrkan sorgsna och gråtande. För att återhämta sig från sorgkänslorna på fredagskvällen anordnas en sångkväll med passionsdrama av församlingens ungdomar på påskaftons kväll kl 18. Passionsdramat avslutas alltid med uppståndelsen för att förebåda påskdagens glädje. Pastorn tar upp vad som hände Jesus i dödsriket när han var död. Inför avslutningen av påskveckan binder man en palmportal till kyrkans ingång. Påskdagens gudstjänst är på förmiddagen och besökarna tar då med sig blommor eller pappblommor om man inte har råd med riktiga. Många körer deltar med stor glädje. I gudstjänsten ingår alltid nattvardsfirande. Det anordnas ingen gudstjänst på annandag påsk. Ungdomskulturen dominerar allt mer och de tar med sig ekumeniska internationella bibelstudierörelsers traditioner t.ex. Scripture Union bibelns texter och bibelkörer. Detta intar en viktig plats. Två dominerande kulturer uppträder i församlingen dels en liturgistrukturerad intellektuell grupp som firar gudstjänst på franska bestående mestadels av välutbildade dels en traditionell grupp som önskar en mer spontan afrikansk gudstjänst på kikongo⁷⁴. En kulturell degradation har uppträtt de senaste tio åren eftersom tendensen är att fler och fler särskilt unga kommer på fransk gudstjänsten som då påverkas så att den inte kan upprätthålla sin struktur och respekt för tid. Nu tenderar gudstjänst tiderna flyta samman och det blir en utarmning av församlingen. De intellektuella och välutbildade försvinner och många unga arbetslösa kommer till som saknar respekt för tid när t.ex. gudstjänsten ska börja. Kyrkan i Ndjili är också en viktig mötesplats för många människor särskilt i samband med söndagens gudstjänster. Många andra föreningar och intresseorganisationer planerar sina möten efter gudstjänsten i Ndjili. Kyrkan hjälper till att samordna den som saknas i det övriga samhället. Kyrkan blir den kultur som är det sammanhängande kittet i samhället. Det finns två rivaliserande kulturer i församlingen. Det är strukturalisterna som vill ha respekt för tider och en tydlig liturgi och traditionalisterna som vill behåll ett större inslag av spontanitet och Guds

⁷⁴ Kikongo ett dominerande språk för Nedre Kongo

ledning i gudstjänsten d.v.s. gudstjänstordningen är bara ett förslag. Mötesplatsen i församlingen är det öppna kyrkorummet framför kyrkan efter gudstjänsten på söndagar. Här samlas många gudstjänstbesökarna för att lösa praktiska svårigheter som har med överlevnad i vardagen men det kan också vara olika intresseföreningar t.ex. från olika hemorter som kan träffas för att finna stöd för en hjälpinsats. En könsskillnad kan urskiljas i påskfirandet. Kvinnorna deltar i inlevelsen i Jesu lidande genom att de jämför med sina egna erfarenheter av lidande i barnafödandet och kan på så sätt identifiera sig med dels Jesu lidande och Marias lidande som moder vid korset.

Sammanfattande slutsatser

I Immanuelskyrkan finns en gudstjänstgrupp bestående av en pastor och fyra lekmän i olika åldrar som ger en bred bild av hela den gudstjänstfirande svenska församlingen. Gudstjänstgruppen gavs möjlighet att fördjupa förståelsen av påskfirandet i församlingen. Det skapades en känsla av att planera tillsammans och att upptäcka en mångfald av resurser också utanför de anställda pastorerna. Inriktningen i gruppen var att mer än tidigare år lyfta fram passionsdramat genom tydliga symbolhandlingar t.ex. getsemaneandakten på torsdagen dukat som ett måltidsbord följt av att gå in i kyrkorummet och klä av nattvardsbordet inför långfredagens gudstjänst. Samt att smycka kyrkorummet med påskliljor på påskdagen. Gemensamt för de två församlingarna Immanuelkyrkan och Ndjilikyrkan är att låta hela påskhelgen vara ett drama från mörker och död (torsdag-lördag) till ljus och uppståndelse(söndagen). I Immanuel sker det med hjälp av olika symbolhandlingar, utsmyckning av kyrkan och instrumental musik. I Ndjiliförsamlingen sker det genom känslomässig inlevelse i gudstjänsterna, ungdomarnas passionsdrama på påskafton och palmkvistarnas symbolik och närvaro under påskhelgen. Immanuelskyrkan lägger betoningen i sitt påskfirande genom meditation i bibeltexterna, tydliga symbolhandlingar, musikutformningen med mycket instrumentalt ibland klassiskt musik ofta i en meditativ form d.v.s. inre lyssnande spelar stor roll. Immanuelskyrkan i Stockholm lever med den aktiva och ofta jäktade storstadsmänniskans behov av avskildhet, lugn och meditativ miljö. Kyrkan anpassar följdriktigt sig till denna situation i t.ex. sitt påskfirande. Växande osäkerhet om arbete, studier och om gemensamma värderingar i det svenska samhället gör att kyrkan måste vara lyhörd över samtidsmänniskans situation och samtidigt låta påskberättelserna ur bibeln möta människor utan förutbestämda tolkningsmönster och lärosatser. Detta resonemang som jag möter hos församlingsrepresentanter stämmer väl in på den *syntetiska modellen* i kontextuell teologi som tar sin utgångspunkt i vardagsmänniskans livssituation och sedan dras in i Guds sfär i form av en pågående dialog mellan kulturen och evangeliets förvandlande budskap. Vi kan också observera ett paradoxalt fenomen att när Immanuelskyrkan firar den största och mest centrala högtiden på hela kyrkoåret är många församlingsmedlemmar bortresta. En möjlig orsak till detta är det ovan förda resonemanget om den jäktade storstadsmänniskans behov av avskildhet och återhämtning i en lugn miljö kan nog anses av några som viktigare än påskfirandet i sin egen församling. I intervjuer och e-postkontakter med medlemmar kan jag göra några observationer hur kulturförhandlingen och utbytet av ståndpunkter leder fram till en viss kultur. En stark dominans av musikverksamhet ledd av anställda professionella musiker som anordnar musikskola och ibland konserter leder till att en del av församlingen vill värna att det rika musiklivet håller god kvalitet. Det rika musiklivet och musikskoleverksamheten leder också till att det lockar till sig människor till gudstjänsterna i kyrkan. Kyrkan anordnar samlingar med kulturliv och samhällsdebatt. Tisdagar på dagtid och även vecko- helgkvällar anordnas regelbundet samlingar då aktiva kulturpersonligheter och samhällsdebattörer medverkar. Församlingen strävar efter en intellektuell öppenhet där det finns en medveten reflektion av människans samtida livssituation.

Ndjiliförsamlingens påskfirande sker i en miljö som omfattar en stor del av mänsklig

livserfarenhet av lidande av sorg- glädje, liv- död, krig och fred, ungdom och ålderdom. Allt detta kallar på en kontextuell modell som har ett helhetstänkande och som ser människan i hela hennes livssituation. Här ligger också en inbyggd kritik mot det västerländska sättet att skapa modeller och kategorisera teologin. En urskiljbar tendens finns att de senaste åren upprepa påskliturgin utan en tydlig utvärdering Istället framkommer motivet av en andlig kamp och av behovet att organisera flera dagars retreat i bön och inspiration till fasta och självuppoffring. En ytterligare observation är att ungdomarnas engagemang för att dramatisera påskens händelser på påskafton har förbytt i ett nyvaknat intresse för Valentin firande 14 februari som verkar ha skett på påskfirandets bekostnad. I en tid av stora umbärande och lidande som det kongolesiska folket just nu genomgår kan det tolkas som förståeligt att en betoning på bön om helande i kraft av Jesu blod och en stark förkunnelse av den helige Andes nådegåvor kommer i funktion i församlingen.

Immanuelskyrkan firar påsk i en mer särpräglad lugn och trygg medelklass miljö i ett rikt och välmående välfärdsamhälle. I Immanuelskyrkan blir påskfirandet ett sökande efter att nå den jäktade storstadsmänniskans behov av meditativ eftertanke. Att påskfiraren i kyrkan kan sätta in sitt eget individualistiska liv i ett större sammanhang och få möta påskens budskap ofta uttryckt i konkreta symbolhandlingar, bibelmeditationer samt i en välinövad glädjerik och mångfacetterad musik. Genom en analys av hur de båda församlingarna firar påsk kan några reflektioner göras om hur det fortsatta påskfirandet skulle kunna vidareutvecklas.

Immanuelkyrkan söker genom sin gudstjänstgrupp utvärdera och förnya sin påsktradition. De söker former från den tidiga kyrkans tradition t.ex. dopbekräftelse, nattvardsfirande samt symbolhandlingar. Detta kunde ytterligare förstärkas genom att avsätta en helg innan påskfirandet i bön och fasta i retreatens form för att söka guds ledning i förberedelserna. Under själva påskveckan skulle ett uppsökande arbete finnas att nå sjuka medlemmar eller isolerade för att även dessa ska kunna delta i påskfirandets sakrament som dopbekräftelse och nattvard. Även att anknyta till män och kvinnors personliga erfarenheter av lidande skulle kunna bidra till en större inlevelse i Jesu lidandes historia och utblottelse i påskhändelserna.

Ndjiliförsamlingen behöver en gudstjänstgrupp organiserad likt den i Immanuelskyrkan för att återuppliva och fördjupa påskliturgin. Istället för att vara en rutin som upprätthålls behöver påskens betydelse fördjupas i ljuset av fornkyrkans firande t.ex. dopbekräftelse i påskdagsgudstjänsten, koppla förkunnelsen till de olika tema som förekommer under hela påskveckan. Jämställdhetsarbetet mellan män kvinnor och bland ungdomar behöver intensifieras så att församlingens kvinnor får ett förnyat stöd i att upprätthålla påskfirandet både i församlingens liv och i de kristna hemmen.

Immanuelskyrkan skulle kunna förstärka sin återkoppling till den tidiga kyrkans påskfirande genom att tematisera hela påskveckans firande på ett liknande sätt som Ndjilikyrkan gör. Påskmåndag till onsdag saknar i den nuvarande utformningen en fördjupad textreflektion. En sådan text reflektion har den kongolesiske författaren Pastor Makanzu Mavumilusa skrivit i sin bok *Nazunga na Yesu*.⁷⁵ Kanske en nytryckning och översättning till svenska av denna bok skulle kunna bidra till fördjupa och förnya de båda församlingarnas påskfirande.

Sammanfattning

Jag har genomfört en studie av två lokala församlingars kontextuella teologi under påsken 2010-2011. Immanuelskyrkan, Stockholm och Ndjilikyrkan, quartier 5 i Kinshasa KONGO. Urvalet av de två kyrkorna beror på att de lever i två helt skiljda kulturtraditioner som skapar starka kontraster. De församlingarna har ett vänförsamlingsavtal om samarbete sedan 1995.

Teologin som tolkar gud, guds vilja och handlande sker i en historisk situation och i ett givet sammanhang därför blir den kontextuell. Genom litteraturstudier i kontextuell teologi, fornkyrkans påsktraditioner och påskteologi har jag formulerat en frågemall om

⁷⁵ Mavumilusa.M *Nazunga na Yesu*, Cedi Kinshasa, Zaire 1970

påskfirandets utformning, förkunnelsen och kulturyttringar. Jag har därefter genomfört två kvalitativa forskningsintervjuer efter en kontextuell semistrukturerad modell. Intervjuerna ägde rum med de två ansvariga pastorerna för påskfirandet i de båda församlingarna. Jag har också genomfört datorstödda intervjuer där frågor ställts och samlats in från lekmän och en diakon som aktivt deltagit i planeringen och firandet av påsken 2010-2011. Jag har först dragit slutsatser angående hur respektive kyrka tillämpar en viss kontextuell teologisk modell.

De kontextuella modellerna jag använt i undersökningen har bidragit till att vara ett hjälpverktyg att på ett mer ingående sätt reflektera över två konkreta kyrkliga kontexter. Med hjälp av den kongolesiska kyrkans ledare kan jag till viss del ifrågasätta om modellerna jag beskrivit i uppsatsen egentligen kan återskapa en allmän grund för alla teologier att stå på. Modellerna är utformade av västerländska teologer som ofrånkomligt är präglade av sin egen kulturförståelse.

Immanuelskyrkan använder som utgångspunkt en *antropologisk* modell, men tillämpar oftast en *syntetisk* modell d.v.s. en konstant dialog mellan budskap och människan.

I den afrikanska livssituation som Ndjilikyrkan kyrkan befinner sig i tvingas de att ta hänsyn till den totala mänskliga livssituationen därför värjer man sig för att välja en viss modell. Man inkluderar alla sex modellerna i församlingslivet. Den *praktiska* modellen är viktigast, eftersom predikan måste landa i den svåra praktiska livssituationen som församlingsmedlemmarna befinner sig i.

Mina slutsatser om kyrkornas återkoppling till fornkyrkans påskfirande är följande. Immanuelskyrkan har infört dop bekräftelse i påskdagens gudstjänst. Nattvard firas på skärtorsdagen och påskdagen. Ndjilikyrkan inleder påskfirandet på palmsöndagen med att använda palm kvistar. Påskveckan följer temastudier i Jesu lidande historia för varje veckodag, även om de minskat i betydelse de senaste åren och delvis fallit i glömska. Särskilt bland de kongolesiska kvinnorna förekommer starka känslor inlevelse i Jesu lidande. Nattvardsfirande förekommer på skärtorsdag och påskdag liksom i fornkyrkan.

Till sist mina slutsatser om kulturyttringar under påsken. Immanuelskyrkan har en stark musik kultur med bl.a. musikskola och anställda församlingsmusiker. Mångkulturalitet med gudstjänstfirande på tre olika språk, svenska, koreanska och engelska är också en viktig del av kyrkans verksamhet. En annan viktig kultur i kyrkan är att ge ledande kulturpersonligheter och samhällsdebattörer plats att medverka. Det finns en kultur att vilja skapa en intellektuell öppenhet för reflexion över storstadsmänniskans livssituation.

Ndjilikyrkan har en växande och stark ungdomskultur som påverkar gudstjänstlivet med mer franska, nya musik och sångformer samt mer drama. Kyrkan är en viktig samlingsplats där en kultur av samhällsengagemang i intresseföreningar spelar en viktig roll. Det finns i Ndjilikyrkan två förekommande liturgiska kulturer i kyrkan. En strukturalistisk som önskar mer tidsreglerade gudstjänster på franska och en grupp traditionalister som vill värna om den traditionella gudstjänstens form av spontanitet. Det förekommer en stark kvinnokultur som upprätthåller påsktraditionerna och som deltar aktivt i gudstjänstfirandet. Dominansen av kvinnornas engagemang och minskningen av ungdomarnas engagemang har under påsken blivit tydligare under de senaste åren.

Referenser

Intervjuer

Intervjuer med församlingsledare (frågemall se bilaga 1)

Intervju med Dr Josef Nsumbu , Damkullevägen 37, Brämhult i Borås kommun, måndagen 20 december 2010 kl 12-14

Intervju med pastor Jenny Dobers, Immauelskyrkan Kungstensgatan 27 Stockholm, fredagen 21 januari 2011 kl 10.15-12.15 Kassetband A
Intervju med pastor Josef Nsumbu Immanuelskyrkan , Sturegatan 17 Borås, fredagen 25 februari 2011 kl 09-11.00 Kassetband A
E-post frågor till församlingsmedlemmar (frågemall se bilaga 4)
En kvinna Immanuelskyrkan Stockholm, frågor skickade 21 februari 2011 svar, skickade 21 februari 2011
En man Immanuelskyrkan Stockholm, frågor skickade 23 februari 2011 svar, skickade 8 mars 2011
En diakon vid namn Descartes Ngwalde Bakeba Ndjilikyrkan, quartier 5, CEC Kinshasa, Kongo frågor skickade gemensamt 28 mars 2011 svar skickade 2011-04-15 och 2011-04-16

Litteratur

Aulén.G (1965) *Dramat och symbolerna*,
Bibeln, Bokförlaget Libris Örebro 2000
Catalamessa.R (1993) *The mystery of Easter*” The Liturgical Press, Collegetown, Minnesota,
Catalamessa. R (2006) *Easter Meditations on the Resurrection* Colleville, Minnesota
Balthasar.H von Urs,(2000) *Mysterium paschale*, Ignatius Press, San Francisco
Beavans.S (2009) *Models of Contextual Theology*, Orbis books, Maryknoll, New York
Beskow.P (1998) *Svenskt patristiskt bibliotek band 1 Gudstjänst&kyrkoliv*, Artos, Skellefteå
Beskow.P (2001) *Ambrosius av milano*, Artos, Skellefteå
Eldebo.R (2005) *Det homiletiska rummet*,
Kvale.S, Brinkmann.S (2009) *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Studentlitteratur AB, Lund
Nsumbu.J (1998) *Culte et Societe*, Uppsala universitet
Nsumbu.J (2008) *Röster kring källan*, HB Limes, Viskafors
Ljungberg.C (2008) *Vad är en god predikan och hur skall en god predikan vara*, uppsats i Homilitik 10 p Metodistkyrkans Teologiska seminarium, Överås Göteborg
Ochsner.K (1970) *Afrikansk livssyn*, Verbum, Stockholm
Ricoeur.P (1986) *The rule of metaphor*, Routledge&Kegan Paul, London
Sobrinho.J (1978) *Christology at Crossroads*, Wipf and Stock Publisher, Eugene, Oregon
Schreiter.R.J (2006) *Constructing local theologies*, Orbis books Maryknoll, New York
Ward.G (2005) *Cultural Transformation and Religious Practice*, Cambridge University Press
Makanzu Mavumilusa (1970) *Nzunga na Yesu*, Kinshasa, Zaire
Payne.M *Modern teoribildning I socialt arbete*, (2008) Natur&Kultur

Tidningar & Tidskrifter

Sändaren nr 2 12 januari 2011
Sändaren nr 11 16 mars 2011

Internetkällor

www.antrop.se/nyhetsbrev_mars.aspx
www.immanuel.se/ -
<http://www.cresourcei.org/cyeaster.html>
http://sv.wikipedia.org/wiki/Pierre_Bourdieu

<http://www.bokus.com/bok/9789127025646/modern-teoribildning-i-socialt-arbete/>
<http://sv.wikipedia.org/wiki/Kikongo>

BILAGA 1

Intervju frågor för D-uppsats TRO&LIV Göteborgs universitet Kontextuell teologi

1. Vad predikas under påsken (2010)? Du har redan skickat predikoutkasten och jag får tillgång till bandningen av två predikningar.

Jag uppfattar dina predikningar som huvudsakligen själavårdande-utgår från människans liv och frågor med hänsyn till människors svårigheter delvis som temapredikan om påsken med en systematisk framställning av påskens budskap.

2. Hur predikar du? Vilken av sex följande kontextuella modeller följer du

- A. Översättningsmodellen-Apg 17:22-31 Evangeliet viktigare än kulturen
- B. Antropologiskmodell-Utgångspunkt i kulturen(människan) för att sedan hamn i skriften- Fröet till frälsning finns redan i människan behöver bara vattnas
- C. Praktisk modell- Evangeliet måste uttryckas praktiskt konkret handling-Befrielse-teologi
- D. Syntetisk modell-medelväg mellan tre tidigare konstant dialog mellan kulturen, traditionen och ordet
- E. Transcendent modell Gudsuppenbarelse sker i och genom mänskliga personliga erfarenheter-Mänskliga erfarenheter är konstanta oberoende av tid och kultur.
- F. Motkultur modellen Evangeliet framtvingar en sann radikal omvändelse i en kultur Söker till fullo använda förvandlande kraften i evangelium Rom 12:2

3. Var hämtar du din homiletiska inspiration? Wingren??

4. Vilken påsktradition följs? Här har jag fått program och underlag några följd frågor

+ Hur kom ni fram till dopbekräftelse, nattvardsfirande påskdagsgudstjänsten??

Symbolhandlingarna dukning påskliljor m.m Varför är de viktiga??

-Inget på påskafton?? Ingen om ”nederstigen i dödsriket”??
Inget på Annandag påsk??

4. Vilken kultur uppträder i församlingen under påsken??

Kultur=bildning genom det mänskliga som odlas

Kultur= produktion av sociala relationer som tolkar värdet och funktionen av dessa

Kultur hermeneutik = Debatter om olika ståndpunkter! Vilka åsikter dominerar?

5. Hur ser den sociala förändringen ut i församlingen sedan du kom?

Vad påverkar förändringsprocessen? A) Längtan B) Hoppet att ha ett projekt!

Förändrad livsrytm för medlemmarna bortresta under storhelger?? Andra är gäster hos sin släkt?? Vilka kommer på Påskgudstjänsterna??

BILAGA 2

PÅSKFIRANDE I KONGO/KINSHSA NDJILI FÖRSAMLINGEN CEC

Intervju 1 med Teol Dr Josef Nsumbu Måndagen den 20 december 2010 kl 12-14
I hans hem Damkullevägen 37 i Brämhult Borås kommun

Hur firas påsken?

Palmsöndagen Fête de ramo(palmblad) Hosianna sånger. Symbolik med palmbladen

Kvällsgudstjänster under hela stilla veckan med olika teman tex Vägen till Korset Vägen till Livet (se Röster kring källan s 47)

Torsdag Getsemanetema med nattvard blodet stark symbol livet ligger i blodet renade kraft i Jesu blod ber till Jesu blod. Startar i texten sedan kulturen. Sångerna har blivit översatta från europeisk symbolspråk tex Jesu blod renar oss vitare än snö- ett okänt begrepp för kongoleser.

Wata ngana bangula – motsätter sig inhemsk kultur att om du ger en liknelse har du en obligation att förklara den för att undvika missuppfattningar. Ett stort bröd skickas runt så att alla kan bryta sin egen bit.

Långfredagen- en vanlig arbetsdag avslutas för medlemmarna i en kvällsgudstjänst i kyrkan. Dyster atmosfär särskilt sången Kedi kwa bungo- Predikan kan vara Jesu ord på korset- en händelse romerske soldaten som inser vem de dödat. Stark känslomässiga uttryck i sången Påskafton- kvällsgudstjänst med musikteater om Passionen med alla körer.

Passionsdramat genomför varje år organiserat av ungdomarna i församlingen tar du med hoppets evangelium uppståndelsen hur Gudskärlek inspirerar dem.

Påskdagen stor glädje kyrkodeltagarna tar med sig blommor nattvard förkunnelse om seger temat över döden. Kristi identitet som den levande när alla andra religionsstiftare har dött.

Nattvardsfirande denna gudstjänst störst under hela året. Växelrop och trosbekännelse.

Protestantisk identitet tex ingen procession ut eller in i kyrkan.
Annandag påsk en helt vanlig dag utan gudstjänstfirande.

BILAGA 3

Intervju med Pastor Jenny Dobers Immanuelskyrkans församling Svenska Missionskyrkan

Fredagen 21 januari 2011 kl 1030-12

1.Hur kom du hit som pastor och vad har varit ditt engagemang i församlingen?

Jag kom hit som pastor i slutet av 1999 med en tjänst inriktad på studenter innan dess var jag pastor i Johannebergs missionsförsamling i Göteborg efter mina studier vid Göteborgs universitet.

I början av 2010 fick jag ett tydligare ansvar för gudstjänstlivet i församlingen. Bakgrunden till bildandet av en gudstjänstgrupp var en motion till församlingens årsmöte för två år sedan.

Min ambition är då att få fler mer delaktiga både praktiskt mer synliga i gudstjänsterna men också i tankesmedjan kring gudstjänsterna. En särskild grupp samlades inför Påsken som skulle göra en lite mer regelbundet arbete så vi träffades under fastetiden för att förbereda påskens gudstjänster. Alla i gruppen är väl förankrade i den svenska 11 gudstjänsten. Vi pratade om påsken som helhet och började sedan planera gudstjänsterna.

2.Vilka utgjorde gudstjänstgruppen?

5 personer, Urban 45år, Anita 65år, Birgitta 67år och Kerstin 57 år och jag Jenny 40 år.

Ingen bred representation men flera av dem var genomtänkta med en teologisk medvetenhet så det blev mycket intressanta möten. Upptäckt att det finns stora resurser även utanför de anställda pastorererna. De tre medelålders damerna är representativa för den grupp som kommer på påskgudstjänsterna och de har också en lång erfarenhet av församlingen.

3.Hur vill du beskriva ditt sätt att predika?

Huvudsakligen själavårdande predikosätt.

4. Vilken kontextuell teologisk modell använder du dej av?

Utgår från en antropologisk modell men använder också en syntetisk modell där den konstanta dialogen mellan kulturen, traditionen och evangeliet är viktig. Jag inspireras också av den praktiska modellen med betoning på befrielseologi.

Ofta tänker jag så att Gud finns inom dej och du behöver upptäcka det. Minst lika viktigt att lyssna in människans situation som att översätta bibelordet till den kultur jag lever i.

5. Vilka är dina homiletiska inspirationskällor?

Jag har ingen särskild husteolog som jag noga följer. Jag använder dels det som finns lättillgängligt Tro&Liv, svensk kyrkotidning, Sändaren och sedan hel del exegetisk litteratur. Teologiska intresset är i kontextuell teologi som befrielseologi, feministisk teologi som utgår från de marginaliserade. Detta återkommer i långfredagspredikan då Jesus dog för att visa att han är med oss då vi har det jobbigt inte att han är ett offer. Jesus är den som lider snarare än att han hela oss från alla sjukdomar eller tar bort allt som är svårt.

Hembesök är viktiga för mej därför att mötet med människor ger mej inspiration för vad predikan måste handla om d.v.s. människors vardag och kamp. Jag måste möta så många som möjligt för att vara ödmjuk inför mitt uppdrag som predikant. Jag vill väldigt gärna ha en bild från någon skönlitterär bok eller film men där är min livssituation sådan med fyra små barn att jag inte hinner läsa så mycket.

6. Den praktiskt konkreta kontextuella modellen utgår från att det inte ska vara någon skillnad på det som sägs från predikstolen och det som levs ut i samhället. Hur är din strävan till detta?

Nej! Jag är nog ganska dålig på att säga direkt att det här borde vi engagera oss i. Jag känner att det måste vara en koppling mellan tro och ansvaret vi har som kristna. Mina predikningar är i spänningsfältet mellan det här att det måste betyda något att vara kristen t.ex det Jesus säger vad ni gjort för en av dessa minsta har ni gjort för mej och samtidigt att man behöver inte göra något du är redan älskad. Predikar ofta i hur kan tro få någon praktisk betydelse men hamnar ofta i att se din närmiljö och det du har möjlighet att påverka.

Jag beundra de som kan vara tydliga om konkreta händelser i samhället tex flyktingpolitik miljöfrågor. Jag läser och driver t.ex miljöfrågor men det är på en mer allmän nivå inte att jag tar politiskt konkret ställning.

7. Vilka människor möter du som ger dej inspiration för din förkunnelse?

Man blir förvånad om man möter någon som är född i Stockholm de flesta har sin baggrund någon annanstans på landet eller en mindre stad och många har kvar kontakten med landet genom t.ex en sommarstuga. Jag delar därför gemensamma erfarenheter med många medlemmar.

Den grupp jag jobbar med är ganska homogent högutbildade, intellektuellt intresserade kulturellt allmänbildade. Det finns en väldigt stor grupp som uppskattar om är en intellektuellt trovärdig predikan, Retoriskt genomtänkt och väl förberedd. Inspirerade och utmanande. Här finns så många resurspersoner som har mycket djupa professionella erfarenheter. Det finns många människor som är experter på många olika områden men också mycket livserfarenhet av t.ex skilsmässor, dödsfall.

8. Vilka är de dominerade kulturella yttringarna i församlingen?

Musiklivet är en väldigt stark kultur.

Många medlemmar är engagerade i olika serveringsgrupper i kaffestugan att serva andra vid olika sammankomster ordna kyrkkaffe, minnestunder etc. Det uppstår en gemenskap när man jobbar praktiskt tillsammans.

Mångkulturalitet vi har flera olika gudstjänstgrupper koreansk, internationell pionjärgrupp 153 (för nyinflyttade till stan) en otrolig bredd och rikedom i utbudet samtidigt som det är en utmaning hur vi ska vara ett och samverka. Olika tyngdpunkt i liturgi och teologi som måste jämkas samman när vi träffas tillsammans i kyrkan t.ex vi har gemensamma gudstjänster några gånger varje år.

Vi har en gemensam missions-biståndsgrupp.

Mångkulturaliteten i församlingen speglar också Stockholm som stad.

Immanuelskyrkan är till viss del en internationell mötesplats.

Diakonala verksamheten hyfsat stark men samtidigt dåligt samvete att vi borde kunna göra mer, Vi är med och stöder nygemenskap för hemlösa tillsammans med flera andra församlingar. Det finns ett boende men mest inriktat på dagverksamhet. Stort äldrearbete med mycket hembesök. Eget äldreboende som byggs ut och är en stor satsning.

I den svenska delen av församlingen är barn och ungdomsverksamheten förhållandevis liten. Förklaras av den sociala strukturen att många barnfamiljer bor inte nära kyrkan utan i förorter och då håller man till i närmiljön med barnens aktiviteter.

9. Vilka ståndpunkter dominerar i församlingen som är en tolkning av livssituationen i storstaden?

Det finns en spänning när det gäller den svenska 11-gudstjänsten att ena sidan gör en välplanerad gudstjänst där vi är många anställda som ansvarar och andra sidan de som tycker det blir för polerat saknar det spontana och lekmannainslagen i gudstjänsten. Mellan dessa grupper finns ett samtal hela tiden. Den välorganiserade gruppen dominerar men det kommer ständigt röster om att vi vill ha mer musikstilar Fler lekmän m.m.

En lösning är att ha en ny gudstjänsttid 16 Immauel 153 som startade för några år sedan. Anledningen var att fånga upp många unga som flyttat in till Stockholm. Att erbjuda en gudstjänstform med nya musikstilar och varierat gudstjänst liv.

10. Finns det någon debatt i församlingen om gudstjänstlivets utformning?

Det finns en debatt om olika inställningar till lekmän i gudstjänsten.

Det finns en debatt om resurser till musiklivet. Det finns ett otroligt brett musikutbud och mycket god kvalité i musicerandet. Vi har anställda musiker och ibland konsertverksamhet.

Det finns de som värnar detta musikarv och de som ger kritik att det finns för lite utrymme för amatörer Att ett nytt band får spela eller ge ungdomars musikstil mer utrymme.

Efter minskning i budgeten för musiklivet 2010 då en kör fick läggas ned förekom mycket upprörda känslor.

Medan andra tyckte det inte var mer än rätt att dra ned på musiklivet.

Församlingen är bra på att ge god kritik när något är bra ger beröm åt oss som leder gudstjänsterna

11. Hur ser den sociala förändringen ut i församlingen sedan du kom hit?

Solidariteten insikten att man vill ta ansvar för sin medmänniska och skapelsen. Där är kyrkan en viktig plats för att inspireras och brottas med de här frågorna.

Församlingsmedlemmarna är människor som helt frivilligt vill utsätta sig för att höra utmanande

bibeltexter vecka efter vecka. Många är mycket genomtänkta och medvetna i sitt engagemang är väldigt ambitiösa för sina medmänniskor men även vi som kämpar med dåligt samvete över att man inte gjort mer eller tvivlar på om det räcker det jag gör?

12. Finns det något nyskapande i församlingen du lagt märke till?

Det finns en vilja att leva i det kreativa t.ex musiklivet är en stark kraft..

Vi har ett otroligt kulturutbytt t.ex kulturkvällar och tisdagsträffarna på dagtid med mycket spännande personligheter som kommer och delar med sig av sitt liv.

Vi har haft under några år en serie på kvällstid "Om Gud vill jag tro" där olika journalister och kulturpersonligheter kommit och talat om hur de ser på Gud.

Att vara kristen är att hela livet vilja ha kvar utopin att världen kan bli rättvis och ständigt sträva efter att den ska bli lite mer rättvis. Ständigt fundera över hur jag kan vara en del i Guds befrielseplan.

I den livssituation som man står hur kan jag bli mer medveten vad man gör.

13. Hur är livsrytmen hos församlingsmedlemmarna när det gäller de stora helgerna?

Påskan är tydlig det är vårt största högtid och centralt i hela kyrkoåret och då är många bortresta.

På sommaren är också många bortresta tydligt i en storstad där många församlingsmedlemmar har boende på landet under denna årstid. Även helger under vår och höst reser många bort.

Under andra tider som advent kommer många tillresande på besök i storstaden och passar då på att besöka Immanuelskyrkan. Många från missionsförsamlingar ute i landet.

Genom rika musiklivet musikskoleverksamheten, körerm.m. så är det nya människor som söker sig till gudstjänsterna.

Genom en bred verksamhet under veckan hoppas vi knyta kontakt med nya människor som känner sig välkomna till gudstjänsterna. Verksamhetsveckan blir en inkörspport i församlingen.

Jag tror att det i en storstad finns inte så mycket fördomar att frikyrkliga är konstiga. Utan man kommer inte på tanken att gå på gudstjänst på söndag förmiddag.

Stor utmaning hur vi kan tränga igenom allt annat utbud i storstaden att våra gudstjänster är viktiga för dej och att du är välkommen hit.

14. Finns det en medvetenhet för kyrkvårdarna eller andra i gudstjänsterna att fånga upp människor som söker gemenskap i kyrkan?

Vi har pratat mycket hur vi gör vid kyrkkaffe när man kommer dit som ny. Ny i kyrkan bord där jag kan gå och sätta mej och känna mej bekväm. Beroende vem man är vilka behov man har kan erfarenheterna av kyrkkaffet variera från att känna sig utanför till värme och känsla av omsorg från andra.

Många tar sig tid till kyrkkaffe och gemenskap.

15. Vad är din förhoppning och längtan inför Påskfirandet?

Att församlingen skulle se detta som en möjlighet att reflektera lite mer under hela fastetiden och sedan i Påskan. Att det blir en utmaning och fördjupning. Det gäller att göra något meningsfullt för de som är kvar Och för de som reser bort göra fastan till något viktigt att förbereda påskan.

BILAGA 4

Intervju med Pastor Josef Nsumbu Ndjili församlingen Kinshasa Evangeliska samfundet Kongo

Fredagen 25 Februari 2011 kl 09-10.30 Immauelskyrkan Borås pastorsexpeditionen

1. Vad är det som förkunnas-predikas under påsken?

Jesu väg till Korset, Det man betonar mest under påsk är hans lidande. För oss blir det ett sätt att visa den stora kärlek som han visade att ge sitt liv för oss människor. Fast vi befinner oss i fattigdom men vår misär är aldrig större än den Jesus upplevde. När predikan om lidandet var stark uttrycker församlingsmedlemmarna ibland detta genom att gråta öppet under gudstjänsten. Allt detta gör att påskveckan blir väldigt allvarlig och det slutar med mycket jubel på Påskdagen. Då talar man om hoppet segern och det nya livet. Påsken börjar med glädje på palmsöndagen och sedan allvaret under veckan med många känslor för att sedan avslutas med glädje

2. Hur inleds påskfirandet under palmsöndagen?

Palmfesten man tar palmblad till festen både i sorg och glädje. Palmen en symbol för hela livet. Så mycket man kan få från palmträdet, vin, blad, ved, rötter, mattor, borstar.

Kongoleser identifierar sig i den judiska seden att bryta palmkvistar för kungens intåg i Jerusalem.

På palmsöndagen kommer kyrkobesökarna med palmkvistar och viftar med den i gudstjänsten. Det blir en stor glädje i gudstjänsten. Spännande att det plötsligt blir ett allvar efter glädjen palmsöndagen.

3. Hur firas själva Påskveckan?

Vi följer Jesus in i lidandet varje dag under veckan. Varje dag har sitt tema fram till torsdagen. En känd evangelist i baptistkyrkan Kongo Pastor Makanzu Mavumilusa skrev en bok med påskmeditationer kallade Nzunga na Yesu= **Jesu lidande** på 1970-talet som blev

ett stort bidrag för pastorer att förbereda påskfirandet

Ett kapitel's tema för varje dag: Måndagen folket blev vilseledda Tisdagen utfrågningar av Jesus anklagelser Onsdagen Judas Iskariots dag vilken person han var skapa en förståelse för hans motiv Torsdagen Judas natt Jesus blev arresterad. Skärtorsdagens gudstjänst firas med nattvard på ett lite annorlunda sätt. Vanligtvis är det så att nattvardstjänarna delar ut gåvorna till församlingen. Men på skärtorsdagens gudstjänst tar man ett stortbröd som pastorn bryter framför folket och lägger sedan i olika fat till nattvardstjänare som sedan distribuerar faten så att varje deltagare tar sin bit. Församlingen tjänar varandra och detta skapar större samhörighet. En kör måste sjunga varje gång så att sång och musik är ett viktigt inslag i gudstjänsten. Långfredagen är ingen helgdag i Kongo en vanlig arbetsdag och gudstjänsten firas på kvällen kl 18. Jesu lidande och tal på korset handlar det om då. Speciella sånger och gudstjänsten präglas av sorg. När jag stod i predikostolen såg jag hur känsliga besökare i gudstjänsten faller i gråt man kunde få göra en paus kanske ta upp en psalmsång. Viktigt att låta människor visa sina känslor och gråta ut som en helade process. Långfredagens gudstjänst lämnar kyrkfolket kyrkan sorgsna och gråtande

På påskafton lördag anordnas en sångkväll med drama. Viktigt att åskådliggöra se det som pastorn predikade under veckan. Upplägget är nu på lördagskväll mer avkopplade form för att kunna hämta sig från sorgkänslorna från gårdagen. Passionspjäsen avslutas alltid med uppståndelsen för att förebåda påskdagens glädje. Det blir en betraktelse av pastorn om vad som hände i dödsriket när Jesus var död. Jesus förändrade situationen för de döda. Inför avslutningen av påskveckan binder man en palmportal till kyrkan.

På uppståndelsedagen Påskdagen tar gudstjänstbesökarna med sig blommor de som kan. En stor fest många körer sjunger. P.g.a. fattigdom har inte alla tillgång till blommor då binder man blommor av papper istället för att dekorera kyrkan. Nattvard alltid i påskdagens gudstjänst.

4. Hur vill du beskriva din predikostil?

Vi i den evangeliska samfundet i Kongo är en evangeliserande kyrka dvs. vi riktar oss till de oomvända i varje gudstjänst. Den själavårdande delen i predikan är alltid stor eftersom det bland så många medlemmar flera tusen alltid finns sorg och saknad efter någon som avlidit. Den homiletik som vi betonar i Afrika är att när vi bygger en predikan så eftersträvar vi att bevara ett helhetsgrepp i förkunnelsen.

5. Vilken kontextuell teologisk modell använder du dej av?

I den svåra livssituationen i Kongo idag är den praktiska modellen mycket viktig. Varje predikan måste landa i den konkreta situationen för åhörarna. Även betoning på det transcendentia genom att betona det profetiska budskapet i ett karismatisk sammanhang. Makanzo betonade behovet att återvända till Bibelns ord för att skapa en äkta kristendom. Vi ska vara kristna men samtidigt afrikaner. Behovet att sortera vad som är bra från kulturen och vad som är bra från bibeln för på så sätt skapa en ny kultur och ett nytt budskap. Ett samspel mellan kulturen och bibeln.

6. Vilka är de dominerande kulturella yttringarna i församlingen?

Vi har infört två olika typer av gudstjänster en fransk mer tydligt strukturerad liturgi som riktar sig till de mer välutbildade och en mer traditionell kikongo gudstjänst som får en mer folklig och spontan utformning. En kulturell degradation har nu tilltagit eftersom tendensen är att fler och fler kommer till fransk gudstjänsten som då inte kan upprätthålla sin struktur och respekt för tiden. Nu tenderar gudstjänsterna att flyta samman i tid och det blir en utarmning av församlingen. De intellektuella försvinner många ungdomar kommer till och det blir en brist på ordning och respekt för att hålla gudstjänst tiden. Orsaken till detta kan vara stor arbetslöshet i övriga livet har man inga tider eller höga krav att respektera mycket flyter samman till en lång väntan.

7. Vad tror du påverkar den sociala förändringen i församlingen?

Hopp och längtan finns men det finns något mycket mer att gudstjänsten är en viktig mötesplats. Många andra föreningar planerar sina möten i samband med gudstjänstfirandet på söndagen. Vi möts i Ndjili efter gudstjänsten annonseras ofta. Kyrkan hjälper till att samordna det som fattas i samhället att underlätta och lösa sociala problem. När samhället är i kaos då är kyrkan det sammanhållandet kittet. Vad händer efter gudstjänster? Många stannar kvar samtalar umgås om alla livets bekymmer.

8. Vilka dominerande grupper finns det i församlingslivet?

Strukturalisterna som eftersträvar större ordning och respekt för tid och de traditionella som vill behålla ett inslag av Guds ledning dvs. gudstjänstordningen är bara ett förslag. Pastor Nsemi min företrädare som pastor var en som starkt betonade respekt för tiden. När en gudstjänst tar slut kan man inte säga. Men när gudstjänsten ska börja var självklart på utsatt tid enligt honom.

Te.x han kunde inleda en vigselgudstjänst på utsatt tid men då hade inte bruden anlänt till kyrkan. Men Pastor Nsemi började ändå trots brudgummens stora oro och mitt i gudstjänsten anlände bruden det enda pastorn gjorde var att låta kören sjunga en sång till så att bruden kunde komma in och delta.

Pastorn har i Kongo en särställning som Guds tjänare. I det afrikanska samhället har det alltid funnits en nganga= andlig vägledare. Pastorn intar denna ställning som den gudomliga förmedlaren därför kyrkan har investerat en lång utbildning och vill se upp till pastorn som rådgivaren. Är demokrati ett bra begrepp för en kyrka? Den kyrkliga demokratin måste vara differentiell kan inte ha samma principer som i övriga samhället. I bibeln finns många exempel på minoriteter som hade rätt.

9. Styr pastorn församlingarna i Kongo?

Inte nödvändigtvis. Pastorn är främst inspiratör. Kongo kyrkan respekterar alltid pastorns ledning i de andliga frågorna.

10. Vilken är den dominerande gruppen i kyrkan?

Ungdomsrörelsen har blivit starkt dominerande. Tex. ekumenisk internationella bibelstudierörelser som Scripture Union har fått stort inflytande tex. i sånger undervisningsmaterial etc. bibeln tar en central plats. Genom att återgå till att läsa kyrkans konstitution underlättade för att få bort vissa brister i kyrkolivet.

BILAGA 5

Den 21 februari 2011 12:07 skrev robert.varnamo@telia.com <robert.varnamo@telia.com>:

Hej!

Jag är påskforskaren som intervjuat Jenny angående Immanuelskyrkans påskfirande. Jag vore mycket tacksam om jag kunde ställa några kompletterande frågor om påskfirandet.

1. Hur uppfattar du att gudstjänstgruppen bidragit till att förändra påskfirandet i Immanuelskyrkan?

2. Hur upplever du påskfirandet i Immanuel? (utgå från nutid men referera gärna till tidigare erfarenheter)

3. Vilka inslag i påskgudstjänsterna-påskfirandet känns särskilt viktiga för dej?

4. Hur kan påskbudskapet vara relevant och viktigt för storstadsmänniskan i Stockholm?

Mycket tacksam för utförliga svar i mån du har tid att reflektera över detta! Om någon fråga

känns underlig eller oklar maila genast tillbaka!

Robert Lindqvist pastor i SMK, forskare vid Göteborgs universitet i kontextuell teologi

En man i församlingen

1. Hur uppfattar du att gudstjänstgruppen bidragit till att förändra påskfirandet?

Min uppfattning är att samrådet mellan lekmän och pastorer och musiker i gudstjänstgruppen gav de anställda både respons till sina gudstjänstförberedelser (i god tid innan påsken, och om gudstjänstens alla delar). Dessutom gav gruppen tillfälle för lekmän att ge tankar och uttrycka sin förväntan inför påsken, och att tillsammans med pastorer, diakoner och musiker – som var lyhörda för oss lekmäns synpunkter – gemensamt planera påskfirandet i kyrkan.

Med spridning i åldrar och erfarenheter gav lekmännen i gruppen en bred bild av hela församlingen – den består av ett flertal olika samlingar och språkgrupper, och det fanns ett perspektiv bakåt i kyrkans påskfirande, där även det vi gjort tidigare och som fungerat bra, togs till vara igen (ej alltid fråga om enbart förnyelse för att utveckla en verksamhet).

2. Hur upplever du påskfirandet i Immanuelskyrkan?

Jag har varit med i kyrkan och församlingen sedan mina tonår i slutet av 1970-talet, men kanske inta alltid varit hemma kring påskhelgerna. Men jag tror det finns en förändring mot att mer lyfta fram passionsdramat i en hel serie av andakter och gudstjänster under stilla veckan – tidigare var det kanske mer tonvikt på förkunnelse och tolkning också t.ex under långfredagen. I gudstjänstgruppen fanns idéer om agape-måltid, som församlingen kanske återkommer till i påskfirandet i år. Det fanns en gemensam inbjudan från kyrkans alla språkgrupper, om jag minns rätt. Detta att både ge gudstjänster och kyrkligt arbete på var och ens språk, och samtidigt utveckla ett gemensamt arbete och gemenskap, vet jag församlingens ledning arbetar för att nå (igen).

Jag saknar något ekumeniken till andra kyrkor – tillfälligt är samarbetet med Svenska kyrkan lite på sparlåga, och jag hoppas att i år den lokala ekumeniken med både alla stadsdelskyrkorna och de samfund SMK planerar att bilda ett nytt med, blir mer konkret (ändå i enkla former och i mångfald)

3. Vilka inslag i påskfirandet känns särskilt viktiga för dig?

Just denna nuvarande form av enkelhet och låta dramat i berättelserna i NT framträda, tror jag är en bra grund för människor av olika bakgrund att ta till sig frågorna och budskapet i påskhelgen. Men kanske jag skulle vilja fundera vidare över frågan om en besökande som är ny inför kyrkan ser koncentrationen på dramat i bibeltexterna, som en ingång att enklare förstå påsken. Kanske det också behövs ett vidare sammanhang till Jesu liv och undervisning, och de livsfrågor som är aktuella i bibelns alla berättelser. Nu menar jag inte att detta saknats helt i påskfirandet 2010 – det fanns en medveten strävan att inte ta in för många aspekter och tolkningar till texterna från passionsberättelsen – särskilt i de mindre andakterna, t.ex under skärtorsdagen, för att inte skymma bibelberättelsens kraft och andakten kring denna. Och människor kommer med sina egna erfarenheter och sin vardag, och som de

refererar till bibelberättelserna, tolkningen/meditationen och gudstjänstfirandet i sin helhet. Men jag tror det är betydelsefullt att det i någon gudstjänst under påsken, både de som tar upp lidandet och påsknattens och påskdagens, i predikan och kanske samtal, tar upp människors liv och arbete idag, och med utblick mot världen. Anknyta till människors erfarenheter och frågor är också en ingång till den kyrkliga påskhelgen, jämte fokus på dramat och en meditativ hållning – jag tror de aspekterna kan förenas.

Till sist vill jag säga att en meditativ och glädjeric musik betyder mycket för mig, och jag har upptäckt alltmer att psalmers texter kan ge uttryck för både bön och evangeliets tolkning – också psalmer från långt tillbaka som medeltid och 1700-tal. Musiken kan vara från olika genrer, och med både amatörer och professionella, bara den håller ihop som helhet i gudstjänsten.

3. Hur kan påskens budskap vara relevant för storstadsmänniskan i Stockholm?

Det längre stycket i svar till fråga 3 svarar delvis på denna fråga. Mer däröver tror jag att många människor idag är medvetna och informeras om händelser och situationer över hela världen, samtidigt som det kan finnas en större osäkerhet i Stockholm och Sverige kring arbete, studier och gemensamma värderingar i samhället. Jag tror kyrkan kan vara relevant med påskbudskapet, om hon tar människor på allvar i deras frågor, tankar, erfarenheter och kanske sökande, och visa på en förebild i lidande och hopp om en ny framtid med kärlek och rättvisa.

Det är i påsken likt i alla helger viktigt att kyrkan möter människor respektfullt, och utgår både från sin samtid och de budskap man i kyrkan uppfattat och fångats av i bibeln och kyrkans tradition. Det pedagogiska arbetet kan vara viktigt – att översätta bibelns texter till samtiden, och ta fram de djupa berättelserna och budskapen i dem. När det särskilt gäller påskens texter och det traditionella påskfirandet i kyrkan, tror jag det är mycket viktigt att visa på intellektuell öppenhet, om man kan säga så. Dvs inte låsa fast bibeltexterna till en schematisk tolkning av skapelse – syndafall – frälsning, utan istället göra det utifrån den reflektion över människans samtida situation som jag uppfattar både skapelseberättelsernas författare och evangelisterna gör. Jag fann nyss, inför en lektionsförberedelse för SO i år 8, några rader i en teologi av Gustav Aulén. Där han lyfter fram just att de centrala bibelberättelserna talar om ett drama, och just denna samtidighet, inte en rationellt slutna världsåskådning. Evangeliet i möte med samtiden alltså, och jag tror det finns en medvetenhet om detta i Immanuelskyrkan.

En kvinna i församlingen

Det är bäst jag försöker svara genast; annars vet jag inte när det kan bli tillfälle! Hur ska du använda svaret? Blir jag citerad eller är det "anonymt"?

1. Gudstjänstgruppens bidrag till förändring: Svårt att svara på. För egen del gladdes jag åt tillfället att se hela påskfirandet som en helhet med alla gudstjänsters specifika karaktär. Om resten av församlingen märkte det vet jag faktiskt inte, men jag tror det. Gudstjänstgruppen under Jennys utmärkta ledning blir ju tillfälle till egen fördjupning. Vi var i gruppen angelägna om att varje gudstjänst skulle vara unik och tillvarata texternas

innebörd. Alltså var Getsemane-andakten i kapellet, med nattvard dukad som en måltid med långt bord med enbart vit duk, ljus och nattvarsgåvor och som avslutades med att gruppen gemensamt gick in i kyrkan och "klädde av" nattvaradsbordet en mycket stark upplevelse. Likaså fick långfredagen verkligen vara långfredag; inga ljus mer än ett Kristusljus som släcktes när vi i texten kom fram till att Jesus gav upp andan, inga blommor mer än 5 röda rosor, ingen orgelmusik - alla psalmer sjöngs a capella- inget kyrkkaffe, allt detta bidrog till att förstärka långfredagens innehåll. Och påskdagen ville vi skulle präglas av ett överflöd av liv; hela kyrkan smyckad med påskliljor i ljushållarna som annars används vid 1 advent (ett förslag som föddes i gstj-gruppen), körsång, orgel på ett sprudlande humör mm. Eftersom vi i Immanuel är bortskämda med väl förberedda gudstjänster hade det mesta kanske varit ung så här ändå men jag tror vi medverkade positivt och det var roligt att få vara med och påverka.

2. Påskfirandet i Immanuel: Det är en stark helg därför att gudstjänsterna tillåts vara det de är. Skärtorsdagen är skärtorsdag, långfredag är långfredag och påskdagen påskdag. Man tar inte ut påskglädjen i förskott. Så helgen får gå från mörker till ljus också i sin utformning och det tycker jag är mycket starkt. Också symboliska handlingar blir viktiga; smyckande av kyrkan, användandet av texter och musik mm. Det här hjälper mig i mitt eget påskfirande.

3. särskilt viktiga inslag: förutom texterna:

- Getsemane-andaktens enkla måltidsutformning och avklädandet av kyrkan. Det återhållsamma språket. Tillfälle till tystnad.
- Långfredag: ingen utsmyckning, inga ljus mer än ett, alla psalmer utan ackompanjering, inga blommor, inget kyrkkaffe, att skiljas åt i långfredagens texter
- Påskdagen: överflöd av liv som märktes i mycket ljus, mycket påskliljor, mycket musik, mycket glädje

4. budskapets relevans i storstaden: oerhört relevant eftersom det i storstaden precis som i alla samhällen finns allt från lidande och död till glädje och liv. Jag får för mig att förstärkning av texterna med symboliska handlingar som jag beskrivit ovan tilltalar många i storstaden men säkert lika mycket i andra städer och byar. vi behöver symboliska handlingar!

Tilläggs kan också att Jenny är en exceptionellt god pastor, i detta sammanhang och i alla andra. Hon vill utveckla gudstjänster och gör på ett mycket förtjänstfullt sätt!

Inte vet jag om du har någon nytta av detta. Hör av dig om du vill veta mer eller om jag uttryckt mig otydligt!

Ha det gott så länge!
Vänliga hälsningar

Bilaga 6

Bonjour Tata PASTEUR

PLAN DU TRAVAIL SUR LE QUESTIONNAIRE

1-PRESENTATION DE L'ECHANTILLON

Pour constituer notre échantillon ; nous avons pris en compte le nombre des fidèles qui étaient disposés à répondre à nos préoccupations. Ainsi: nous avons retenu un échantillon de 42 personnes dont 19 femmes; 8 hommes et 15 jeunes.

Les caractéristiques socio-économiques de cet échantillon se présentent de la manière suivante;

Age...de 25 à 77 ans---42 personnes dont 19 femmes; 8 hommes et 15 jeunes

Niveau d'étude----- 2 ans postprimaires au Graduat et Licence

Sexe.....24 femmes; 18 hommes;

Résidence.....Ndjili et ses environs

Fonctions-----Ménagère 9-----Travailleurs du secteur privé 4;-----Maraîchage ou agriculture 6-----Etudiant 10-----Fonctionnaire d'Etat 4----Libéral 9

2 PRESENTATION DES RESULTATS(à suivre---)

Bonjour Pasteur,

J'ai très bien reçu et lu votre message et je vous en remercie sincèrement pour l'orientation et je m'atelle pour ce travail de collectes de données à vos recherches. A bientôt dans quelques semaines.

Descartes NGWALA

C.E.C Ndjili Q.5

De : "robert.varnamo@telia.com" <robert.varnamo@telia.com>

À : ngwalade@yahoo.fr

Envoyé le : Lun 28 mars 2011, 12h 07min 59s

Objet : Sv: Re : Comment fete Paque `a Nidjili??

Cher Descartes Ngwala!

Merci pour votre response rapide!

1. Premier je suis a la FIn de cette recherche ca veut dire que je voudrion votre rsonse dans quelque semaines! Pour moi une response court servir aussi!!

2. Voila un Questionnaire a la meme facon que deaux membre Immanuelskyrkan Stockholm a repli. Je promis de presente cette étude quand je arrive à Nidjili mois octobre.

QUESTINAIRE

1.Comment avez vous autant paroissien prépare la fête Paque?(spirituell,traditions ect)

2.Il ya des laiques Ndjili qui participe pour prépare la celebration de Paque?

3.Quel êtes votre expérience de la fête Paque dans votre paroisse personellement?

4. Lequel éléments sont les plus important à la fête Paque pour Vous personellement?

5. Comment est la message Paque important pour les kinois? (les hommes et femmes à Kinshasa?

Amicalment

Pasteur Robert Linqvist missionnaire SMK

J'ai l'insigne honneur d'accuser bonne reception de votre message sur la recheche avec comme thème:COMMENT NOUS FETONS LA FETE DE PAQUES DEPUIS L'EPOQUE DE PASTEUR NSUMBU,laquelle période,nous sommes temoins jusqu'aujourd'hui,dans la paroisse C.E.C N'djili.Nous vous en remercions sincèrement de cette confiance.Quelques précisions:1) Y A T IL POSSIBLE A NOUS FIXER UN DELAI D'ATTENTE DE CES RESULTATS AFIN QUE NOUS NOUS ATELLONS DANS CE TRAVAIL ? 2) SURTOUT NOUS AURONS A UTILISER NOTRE PROPRE CONNAISSANCE MAIS AUSSI LA METHODOLOGIE CONSULTATIVE.Nous voulons savoir si de vous même vous avez un QUESTIONNAIRE?

Nous vous prions de bien vouloir agréer,Pasteur,l'expression de nos sentiments distingués.

Descartes NGWALA Bakeba

Diacre,Chercheur en Théologie et Mission

Membre du Comité Jumelage N'djili CEC-ImmanuelsKYRKAN SMK

Question 1 Comment,avec tous les paroissiens de la C.E.C Ndjili,Quartier 5,préparez vous la fête de Paques?

Le premier Dimanche du mois de la fête le Pasteur donne l'annonce de la semaine de Paques Exemple. du 18 au 24 semaine pascale

Sur le plan spirituel;le Pasteur et ses collaborateurs : Diacres,conseillers et les chefs des Départements se retirent en retraite spirituelle de 2 ou 3 jours de prière,afin,de chercher la face de Dieu,soumettre le programme de la semaine,pour établir le programme selon la volonté de Dieu selon ses inspirations.Il peu inspirer la fête à une jeûne d'abnégation et de prières .Le jeudi soir il y a la Sainte Ceine. N.B tous les restes des jours de la semaine il n y a que les thèmes à exploiter le jeudi Saint,vendredi Saint et le jour de rameau qui ne tombe pas le Dimanche ces 3 jours ou événements sont presque oubliés et couvert par le séminaire de la semaine .Le dimanche de la résurrection et la semaine de paques aujourd'hui n'ont plus cette importance avant dans la mesure où la Liturgie de cultes ordinaires restent les mêmes qu'à la fête de paques donc c'est un peu la routine.

La tradition indique La fête de paques c'est Jésus-Christ l'agneau immolée,qui ôte non pas seulement les péchés du monde mais aussi Christ est le dispensateur de l'Esprit-Saint et des dons parfaits et sont sang précieux qui a coulé purifie est une guérison miracle à qui conque croit à lui

Question 2:Oui les laics participent à préparer la célébration de la fête de paques,à savoir: Officiance,prières dans la liturgie,animer les seminaires,collectes des offrandes,dîmes et libéralités,préparer la table du Seigneur(sainte ceine),administrer la sainte ceine au temple aux vieillards et aux malades dans leurs maîsons ou à l'hôpital.c'est le pasteur accompagné de Diacres ordonnés.

Q3:Mon expérience personnel:C'est le plus grand événement qui m'a converti et affermi ma foi.Quelqu'un comme J-C accepte de quitter le trône celeste pour venir vivre,souffrir,mourir et rescisuter pour moi et me racheter et il a la soif pour mon salut.Son sang précieux me gueri,il est mon bouclier,ma haute retraite,ma forteresse,mon liberateur,ma force qui me sauve et mon rôcher.Donc J-C est ma Paques.C'est vivre la vie d'un combat spituelle.

Q4 Les événements les plus important personnellement sont:Jésus-Christ lui-même est né pour venir chercher les âmes perdues,tandisque il est mort et rescisuter pour nous racheter,pour le salut de créatures de Dieu.Son Sang précieux pour la guerision divine,la Croix pour les prières personnelles à mes actes,à ma sanctification et d'interceder aussi pour les autres,Paques c'est le plus grand amour de Dieu pour le monde,la Couronne d'épines Dieu est omniscient il lave notre cerveau c'est la vérité ou l'intellect de Chrétiens lavé par le Sang de J-C tête couvert de couronne d'épines,l'Eau,l'Esprit et le Sang mon temoignage que Christ-Jésus est ma vraie Paques il est mon Seigneur et Sauveur .

Q5. L'impact de la fête de paques au Kinois?

Les hommes trouvent l'occasion de fuir les foyers et se livre à la boisson alcoolique et traditionnelles dans de bars etc...Les femmes ont leur coeur net sur l'événement,elles se refferent aux douleurs d'accouchement et en voyant J-C transporter sa Croix les femmes pleurent lorsqu'il y a une prédication saillante ou une pièce de théâtre qui blaisse de voir la condamnation d'un innocent,cricifié,meurt,enceveli, toute fois, elles prouvent la grande joie lors qu'elles trouvent J-C est rescité de mort.Elles aclament et disent AMEN

Les jeunes s'interessent plus à la fête de Saint Valentin fête des amoureux ils preparent les sorties en copinage,visites les sites touristiques là ils dansent avec de chansons malsaines,immorales,boivent l'alcool et fument etc

Q6 LA LITURGIE(suite.....bientôt et fin)

BILAGA 8

Påskgudstjänster Immanuelskyrkan Stockholm 2010

Palmsöndagen Söndagen 28 mars 2010 kl 11.00 –Vägen till korset

Hälsning:

Pastor:Hosianna Välsignad är han som kommer i Herrens namn, Hosianna i höjden

ALLA : Hosianna, Välsignad är han som kommer i Herrens namn, Hosianna i höjden

Klockringning

Församlingssång 501 Han gick den svåra vägen

Ingångsord

Ledare Vägen till korset

Alla vi delar den med Herren när vi bär varandras bördor

Ledare Vägen till döden

Alla: vi delar den med Herren när vi vänder andra kinden till

Ledare: Vägen till livet

Alla: vi delar den med Herren när vi tar emot livets gåva ur hans hand

Körsång: Jesus paid it alla/ Jesus tog våra synder på sig och led på korset för vår skull

Bön:

Lovsång 498 Dig vara pris och ära

VI tänds barnens ljus

Körsång: Gonna lift your name on higher/ Vi måste få berätta om dig- vi kan inte förneka din existens- du är så god- vi hyllar dig idag

Textläsning Fil 2:5-11

Församlingssång: 38 b För att du inte tog det gudomliga

Evangelietext Mark 11:1-11

Ledare: Herre till vem skulle vi gå

Alla: Du har det eviga livets ord

Körsång: Jesus paid it all/ Jesus tog våra synder på sig och led på korset för vår skull

Predikan

Interludium TGTT Duke Ellington

Förbön Varvas med sång 758 Visa mig Herre din väg

Vår Fader

Församlingssång 369 Han gick in i din kamp på jorden

Kollekt – bön

Körsång He can show you the way/Han går före och visar oss vägen

Församlingssång 724 Vi är ett folk på vandring

Sändningsord

Välsignelse

Postludium Fuga g-moll

8.3 Program under påskveckan

Måndag 29 mars Lunchkonsert Brahms Trio op 114, Klarinett Cello

Sopplunch

Tisdag 30 mars

Andakt eftermiddag och kväll Musik i stilla veckan

Onsdag 31 mars

19.00 Musik i stilla veckan Pergolesi: Stabat Mater –den sörjande modern

Romanza för fiol och stråkkvartett

Italiensk klassisk musik från 1700-tal

Torsdagen 1 april 2010 Skärtorsdagsandakt med nattvardsmåltid kl 12 och 18

I kyrkans kapell vid kyrktorget
Läsning av Nils Ferlins dikt Getsemane
Luk 22

Församlingssång ur Himlen&jorden sjuder, Iona
Nattvardsmåltid gåvorna skickas runt bland deltagarna
Församlingssång 503 När över Kidrons bäck du går
Orgelmusik
Församlingssång 74 Du som gick före oss

Långfredagen fredagen 2 april kl 10 Tema Korset
Bibelläsning Psalm 22:2-3 och Jesaja 53:1-12
Församlingssång 137 Den kärlek du till världen bar
Bibelläsning Lukas 23:26-49

Illustration hammarslag vid korsfästningen och utblåsning av ljusen vid Jesu död
Församlingssång 45 Jesus för världen givit sitt liv
Förkunnelse av Jenny Dobers i form av en betraktelse själavårdande till sin karaktär.
Beskrivning av de olika människorna runt Jesus på väg mot korset, Simon från Kyrene-den utnyttjade, Kvinnorna de sörjande och klagande översteprästerna,rådsmedlemmarna, folket – de hånande, två förbrytare-den smädande och den lyssnande, officeren-profeten och Vännerna-de nära på avstånd. Jesus dog för att visa att han är med oss då vi har det jobbigt inte att han är ett offer. Jesus är den som lider snarare än att han hela oss från alla sjukdomar eller tar bort allt som är svårt.
Församlingssång 140 Du bar ditt kors o Jesus mild
Sång Från örtagårdens skuggor
Församlingssång 138:4 Nu dig tackar allt mitt hjärta”
Långfredagens gudstjänst firas vi i stillhet och begrundan inför Jesu Kristi lidande på korset. Därför är orgeln tyst ljusen på nattvardsbordet släckta och fem röda rosor påminner om Jesu sår.

Påskdagen söndagen 4 april 2010 –Kristus är uppstånden kl 11 Gudstjänst med nattvard
Klockringning
Procession Församlingssång 155 Herren lever
Påskrop
L:Kristus är uppstånden
F:Ja han är sannerligen uppstånden
Kör och Församling 765 Kristus är sannerligen uppstånden
Församlingssång 146 Var ljus över griften
Bön för barnen
Bibelläsning Hosea 6:1-3 Apg 3:14-16
Körsång
Glädjens dag
Predikotexten Lukasevangeliet 24:1-12
L: Herre till vem skulle vi gå?
A: Du har deteviga livets ord

Predikan

Trosbekännelse
Församlingssång 313 Min frälsare lever kollekt
Bön för kollekten
Nattvardsbön

Instoffelseord
Brödsbrytelse
Församlingssång 153 Livet vann dess namn är Jesus
Måltid och Dopbekräftelse
Tack och Förbön
Körsång Jag vet att Jesus lever
Sändningsord
Församlingssång 154 Dina händer är fulla av blommor
Välsignelsen
Postludium Procession Jesus har uppstått

BILAGA 9

Påskgudstjänster Ndjili CEC quartier 5 Kinshasa Kongo 2011

Palm söndagen 17 april 2011
Franskspråkig gudstjänst 8-10 och Lingala/Kikongospråkig gudstjänst 10-12

Tema: HERREN är över allt och alla Matt 21 :1-10

Preludium Lovsångsgruppen
Invocation
Bön- Gudstjänstledaren
Församlingssång
Syndabekännelse och förlåtelsens ord
Trosbekännelse
Lovsång&tillbedjan Lovsångsgruppen
Förbön För länder, kyrkan och församlingens
Körsång av två körer
Bibelläsning Ps 24:1-2 och Fil 2:9-11
Bön
Mottagande av gudstjänstledare??
Körsång två körer
Pålysningar
Barnvälsignelse Pastorn
Församlingssång
Predikan Pastorn
Bön för tiondeoffer, veckooffer Körer?
Församlingssång

Bön och välsignelse Pastorn
Postludium Lovsångsgruppen

Påskdagen söndagen den 24 april 2011
Franskspråkig gudstjänst och Lingala/Kikongospråkig gudstjänst
Kl 08-10 och kl 10-12

Tema: Herren Jesus-Kristus är uppstånden

Preludium: Lovsångsgrupp
Invocation
Bön-gudstjänstledaren
Församlingssång
Syndabekännelse och förlåtelsens ord
Trosbekännelsen
Lovsång och tillbedjan Lovsångsgruppen
Förbön för länder,kyrkan och församlingen
Körsång av två körer
1:a bibelläsningen och månadens bibelord Fil 2:9-11
Bön
Hälsning av gudstjänstledaren
Körsång av två körer
Pålysningar
Barnvälsignelse Pastorn officiant
Församlingssång
Predikan av Pastorn
Förbön och insamling av offer och tiondegivande
Under körsånger
Nattvardsfirande
Församlingssång
Bön och välsignelse
Postludium Lovsångsgruppen

